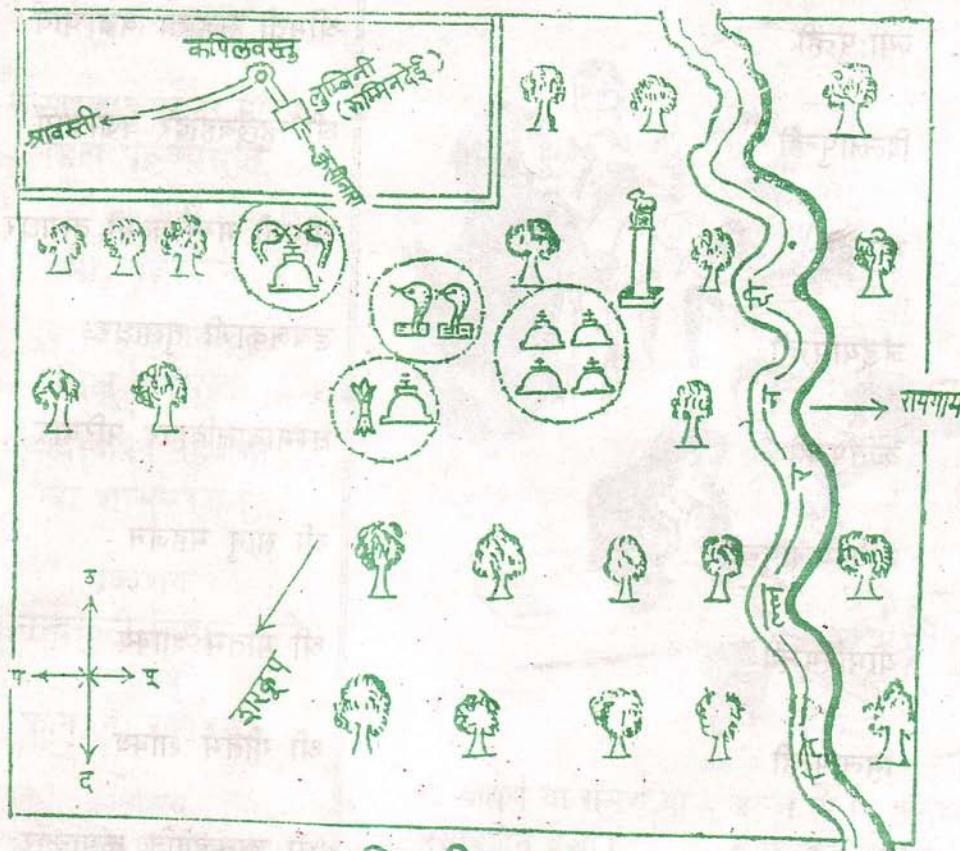

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

आष्टाष्टु लूम्बिनी

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

लुम्बिनी वन

स्युहररको आधारमा वर्तमान लुम्बिनीको रथाका चित्र

वर्ष २८

अंक ९

ने. सं. ११२१ मिलापुनि
वि. सं २०५७ पौषपूर्णिमा

बु. सं. २५४४

A. D. 2001 Jan.

आनन्दकुटी विहार, स्वयम्भू काठमाडौंमा

२०५७ साल (२५४४ ब.स.) भरिका पूर्णिमाहरूमा जलपान तथा भोजन दाताहरू

१)	स्वांयापुन्ही	बुद्धजयन्ती समारोह समिति
२)	ज्याःपुन्ही	श्रीमती सुजाता वज्राचार्य
३)	दिल्लापुन्ही	श्री न्हुङ्गेबहादुर वज्राचार्य
४)	गुपुन्ही	श्रीमती मंगललक्ष्मी तुलाधर
५)	बँड्यापुन्ही	डबलकाजी तुलाधर
६)	कतिंपुन्ही	धम्मावासविहार परिवार
७)	सकिमिलापुन्ही	श्री सानु महर्जन
८)	योमरिपुन्ही	श्री गौतम शाक्य
९)	मिलापुन्ही	श्री गौतम शाक्य
१०)	सिपुन्ही	श्री ज्ञानज्योति कंसाकार
११)	होलिपुन्ही	श्रीमती नानीमाया शाही
१२)	लहुतिपुन्ही	श्री तीर्थनारायण मानन्धर

आनन्दकुटी दायकसभा

आनन्दभूमि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

सम्पादन सल्लाहकार
भिक्षु कुमार काश्यप
सुवर्ण शाक्य

सम्पादक/कम्प्यूटर सेटिङ
भिक्षु पञ्जामूर्ति

सहयोगी
श्रा. प्रज्ञारत्न

व्यवस्थापक
भिक्षु धर्ममूर्ति

व्यवस्थापन सहयोगी
श्रा. शासनरत्न

प्रकाशक
आनन्दकुटी विहार गुठी
स्वयम्भू
फोन. नं. २७१४२०

कार्यालय
आनन्दकुटी विहार
स्वयम्भू काठमाडौं
पोष्टबक्स नं. ३००७
फोन नं. २७१४२०

वर्ष २८ - अड्ड ९ - बु. सं. २५४४ - पौषपूर्णिमा

यो ब्राह्मणं वा समरणं वा - अञ्जनं वा पि वनिष्वकं ।
मुसावादेन वञ्चेति - तं पराभवतो मुख्यं ॥

जसले निष्पापी ब्राह्मण, श्रमण तथा कोही अन्य
याचकहरूलाई झुठो बोलेर छक्याउने गर्दछ, त्यो उसको
अवनतिको कारण हुनेछ ।

वार्षिक शुल्क रु. ६०१-

आजीवन शुल्क रु. १,०००। - एक प्रतिको रु. ६।-

सन्पादकीय

सम्यक् चिन्तन गर्ने सिकौं

भगवान् श्री शाक्यमुनि बुद्धको वाणिहरू संकलित त्रिपिटक ग्रन्थहरूमा उल्लेख गरिएको पाइएको छ कि, “यदि कसैलाई करुणापूर्वक उपकार गर्नु छ भने, यदि त्यो मान्छेले तिम्रो कुरा सुन्नेवाला छ भने त्यसलाई आर्यअष्टांगिक मार्गांको व्याख्या गर्नु” भन्ने वाक्यबाट यो स्पष्ट हुन आउँछ कि मानव समुदायको दुःख, पीडा, कष्ट आदि निर्मल पार्ने एउटा सजिलो उपाय आर्यअष्टांगिक मार्ग हन् । त्यसैले मात्र हैन कि आजको संसारमा भइरहेका द्वेष, इष्टा, घृणा र एक आपसमा जुन अविश्वास र क्षोभको भावना छ त्यसलाई निर्मल पार्न निम्नि पनि बुद्धिमत्ता उपदेशित सम्यक् चिन्तनको अत्यन्त खाँचो छ र त्यसलाई जनसमक्ष पुनः पुनः दोहोन्याई तेहोन्याई अवगत् गर्दै रहनु आज हाम्रो एक मात्र कर्तव्य जस्तो भइसकेको छ ।

विश्व आज विज्ञान र प्रविधिको विकासले गर्दा सम्पूर्ण पृथ्वीभरका मात्र नभई अन्तरिक्षसम्मको पनि घटना र क्रियाकलापबारे जानकारी लिन सक्ने भइसकेको छ । भनौं भने आजको हाम्रो विश्व मात्र नभई सम्पूर्ण जगत् र जगतभन्दा परको धेराबन्धी अत्यन्त साँधुरिंदै गइसकेको छ । जसको कारण हामीले कुनै कुरा थाहा छैन भनुपर्ने स्थिति नै लोप हुने अवस्था आइसकेको बेलामा कसैले कागले कान लगयो” भनिदिनेमा सोहीलाई आधार मानी आफ्नै धनजनको क्षति गर्दै, तोडफोड गर्दै बुद्धिमतापूर्ण विद्वाता देखाउनु कुनै प्राणीको लागि पनि शोभनीय त छैन नै । त्यसमाथि पनि क्षोभपूर्ण दुर्बर्वहार गर्दै आफ्नो महान्तम् मस्तिष्कलाई उजागर पानुबाट ती कामकार्य कसैको हितार्थ नहुने कुरा अवबोध गर्नुपर्ने दायित्व आज हामी तमाम बौद्धहरूको दायित्व भइदिएको छ । तसर्थ यदि जो कोही हाम्रो कुरालाई सुनिदिने हाम्रा आफन्त तथा छरछिमेकी, दाजुभाइ, साथीभाइहरू छन् भने वहाँसमक्ष हामीले मैत्रीको सन्देश पुन्याइदिनुपर्छ । सम्यक् चिन्तन, सम्यक् व्यायाम, सम्यक् दृष्टिलाई अङ्गाली एकआपसमा स्नहेसम्बन्ध राखी वैरभावलाई हटाउनुपर्छ जस्तो हामीलाई लागेको छ ।

जनजीवनको कुरा गर्ने हो भने सर्वत्र गंजागोल त छन् नै, त्यसमाथि पनि कसैलाई कसैले अप्रत्यासित रूपमा उक्साइदिएको भरैमा पनि जे पायो त्यही गर्दै हिँडनु अवश्यै पनि बिग्रेंदो मनःस्थिति र दिमागी हालतको गडबडी मात्रै हुन सक्ने कुरालाई हामीले हृदयगम गरी बुझन सक्नुपर्ने स्थिति आइपरेको छ । त्यसैले सर्वत्र व्याप्त हिंसा, आतंक र बदलाको भावनालाई निभाउनानिमित्त हामीले भगवान् बुद्धिमत्ता देशित आर्यअष्टांगिक मार्गको यो सम्यक् चिन्तन गर्न लगाउन हामी निकै पछि परिसकेको महसूस भइरहेको छ । तसर्थ सम्पूर्ण विक्षिप्त मनस्थितिलाई बोकी हिँडेका सम्पूर्ण क्षेत्रका मानवहरू हो ! आऊ, हामी क्षणभर भए पनि शीतल छायाँमा बसी मनस्तिष्कलाई आराम दिँदौ जसबाट हाम्रो बलिरहेको, भट्किरहेको दुःखको ज्वालाको बदलामा शान्ति मिल्नेछ जसनिमित्त सम्यक् पूर्वक दृष्टिपात गरी सम्यक् चिन्तनको अभ्यास गर्न सिकौं- किनभने हुन सक्छ कि- हाम्रो मनस्तिष्कमा विज्ञान, प्रविधिको अत्यधिक विकासले गर्दा सम्यक् शून्य भइसकेको होस् । तसर्थ त्यसतर्फ एकपटक दृष्टि पुन्याउने कोसिस गरी हेरौं ।

छात्सना ट प्रस्ता दर्शन

लेखक : भिक्षु वरधम्मो

(बुद्धचक्र ५४/२०००)

भावार्थ : भिक्षु सुनजकीर्ति, बैंकक

बुद्धका उपदेश २ प्रकारका छन् :

१. पुग्गलाधिष्ठान (Way of sutra)
२. धम्माधिष्ठान (Way of Abidhamma)
३. पुग्गलाधिष्ठान (मानिसको बाटो)

Way of sutra.

पुग्गलाधिष्ठानलाई दुई भागमा विभाजन
गर्न सकिन्छ ।

- क) जीवनदेखि विरक्त हुने (चित्त वा सत्त्व)
- ख) जीवनलाई विरक्त पार्ने साधन
(धर्म वा धम्म)

सूत्रले वयान गरेअनुसार

सत्तो	+ गुहायं
सत्त्व	+ काय (गुफा)
लोकुत्तर	+ लोकिय
चित्त	+ काय (शरीर)
चित्त भन्नाले व्यक्ति	+ काय (शरीर) भन्नाले दास

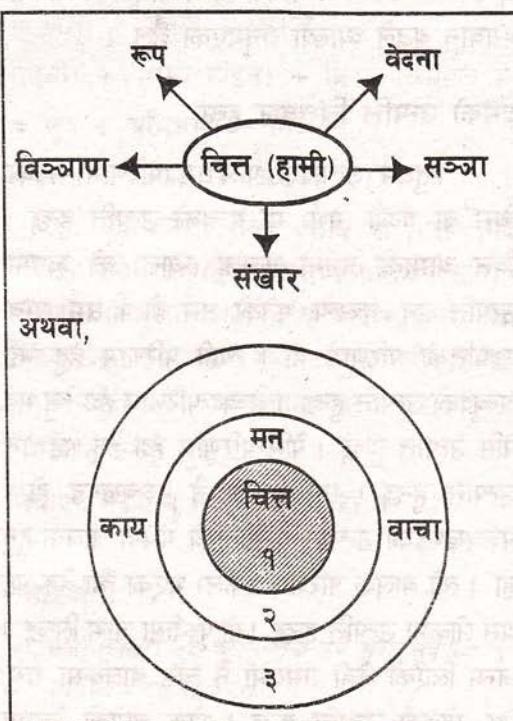
भारहारो च पुग्गलो = पुग्गल (मानिस)
काँधमा गहौं बस्तु बोकी जाईदछ ।

विसंखारगतं चित्तं (सांसारिक बन्धन
संखार) बाट वञ्चित चित्त

एकायनो अयं मरगो सत्तानं विसुद्धिया
(यही) नै एक मात्र बाटो हो जहाँ सत्त्वलाई
(चित्त) शुद्ध पार्दछ ।

चित्त भनेको शुद्ध सत्त्व हो, मरगो भनेको
बाटो (धर्म) वा आर्य अष्टाङ्गिकमार्ग हो, आर्य
अष्टाङ्ग मार्गले नै सत्त्वलाई शुद्ध पारिदिन्छ । यहाँ
सत्त्व भन्नाले चित्त भनी बुझनुपर्दछ ।

चित्तबाट नै हाम्रो शरीर (पञ्चखण्ड) को
उत्पत्ति हुन्छ सूत्रअनुसार,

माथिको चित्र भनेको नै चित्त + पञ्चखण्ड
(रूप - नाम) हो ।

पहिलो वृत्त १) चित्त भन्नाले सत्त्व बनाउने
मूल जरा हो । नाम रूपभन्दा गहिरो छ ।

दोस्रो वृत्त २) मनो भन्नाले मन (नाम
धर्म) रूखको मूलसार भई हो (Dalbergia)

तेस्रो वृत्त ३) काय भन्नाले हाम्रो यो शरीर
र वाचा भन्नाले हामीले बोल्ने शब्द वा हाम्रो
बोली (रूप र नाम धर्म) रूखको बोका भई
हाम्रो शरीरलाई ढाकेको छ ।

*चित्त भन्ने शब्द हामी वा तथागतहरू
अरूप भनी पालि वाङ्मय बयान गर्दछ ।

एक चरं चित्तं असरीं गुहासयं = यो हाम्रो
शरीर होइन, चित्त गुफारूपी कायमा घुमिरहेको
छ । चित्त भनेको अव्याकृत हो अव्याकृतको बारेमा
भगवान् बुद्धले व्याख्या गर्नुभएको छैन ।

धर्मको उत्पत्ति चित्तबाट हुन्छ

हेतुधर्म (उत्पादक) फल धर्म (परिणाम) भनेको
चित्त वा गम्भो (गर्भ) मा सत्त्वको उत्पत्ति हुन्छ ।
चित्त आमाको गर्भमा कलला (याल) को रूपमा
उत्पत्ति हुनु कलला भनेको धर्म हो । धर्म सत्त्व
उत्पत्तिको परिणाम हो । त्यही परिणाम हेतु भई
अब्बुदको उत्पत्ति हुन्छ । अब्बुद परिणाम हुँदा हेतु भई
पेसि उत्पत्ति हुन्छ । पेसि परिणाम हुँदा हेतु भई धन
उत्पत्ति हुन्छ । धन भनेको नै पञ्चखण्ड हो ।
पञ्चखण्डको उत्पत्ति नै माताको गर्भमा बालक हुनु
हो । त्यो बालक परिणाम (फल) भएको हुँदा हेतु भई
यस लोकमा उत्पत्ति हुन्छ । यो पृथ्वीमा जन्म लिन्छ ।
जन्म लिएको केही समयमा नै त्यस बालकमा राग,
द्रेष, मोहको उत्पत्ति हुन्छ । भोक लागेको बेलामा

भोक मेट्न खाना वा दूध पिउन रोइदिन्छ । उसले
चाहेको जति रोइलिन्छ । दिनहुँ त्यो बालक विस्तारै
ठूलो हुन्छ । बालक ठूलो हुने क्रमसँगै उ पञ्चखण्डमा
रमाउन थाल्दछन् । बालक, रूप, स्वर, गन्ध, रस,
अनुभूति र धर्मारमणहरूलाई आफू र आफ्नो सम्भी
रम्न थाल्दछन् । आँखा, कान, नाक, जिब्रो, काय र
चित्तलाई देशपूर्ण रूपले अँगाली मेरो म भनी सम्भन्धाल्छ
यसै क्रममा यदि बुद्धादि पण्डित जस्तै भगवान् गौतम
बुद्ध पनि एक हुनुहुन्छ । उहाँले दिनुभएको उपदेश,
“नेतं मन नेसोहमस्मि न मेसो अत्ता ति”

त्यो हाम्रो होइन,
हामी त्यो होइन, यो हाम्रो शरीर होइन ।

“एतं यसो” भन्नाले पञ्चखण्ड (रूप, वेदना,
सञ्जा, संखार र विज्ञान) अथवा नाम-रूपको यो
धिक्का हाम्रो शरीर होइन । त्यो हामी होइन ।
भनाइको अर्थ पञ्चखण्ड हामी होइन र हामी
पञ्चखण्ड होइन । पञ्चखण्ड भनेको रूप र
नाम मात्र हो ।

पञ्चखण्ड (रूप नाम) भनेको अनिच्चं,
दुखं, अनत्ता (हामी र हाम्रो होइन) मिलेर
निर्मित वा त्रिलक्षण (त्रिलक्खण) अनिच्चं, दुखं,
अनत्ताको एक मिलन नै हामी हो । चित्त त्रिलक्खन
होइन । चित्त त्रिलक्खणभन्दा गहिरो छ ।

जब हामीमा वा चित्तले यस्तो प्रकारको
आश्चर्यपूर्ण शरीरबारे जानकारी पाउँछ तब हाम्रो
शरीर पञ्चखण्ड होइन तर पञ्चखण्डले धेरी बनेको
दुःखले पूर्ण शरीर भनी जानकारी पाउँदछन् । आफ्नो
शरीरको यथार्थतालाई बुझेन्दै । पञ्चखण्ड र सम्पूर्ण
अँगहरू अचल नभई हरपल परिवर्तन भझरहेको हुन्छ
यस्तो परिवर्तनशील अँगहरू वा पञ्चखण्ड भएको
हुँदा दुःख उत्पत्ति हुन्छ । यही दुःखको भूमरीम

भुलेको हुन्छ । दुःखको सुरुवात नै जन्म र मृत्युबाट हुने गर्दछ । भगवान् बुद्धले भन्नुभएको छ-

“दुःखा जाति पुनर्पुनं” बारम्बार जन्म लिनु नै दुःख हो ।

चित्तसम्बन्धी जब जानिन्छ यो पञ्चखण्डरूपी शरीरसँग हुने कामारमणदेखि विरक्त हुन्छ । पञ्चखण्डको यो संसारदेखि विरक्त हुनेछ । तब चित्त शुद्ध हुन्छ र यो सांसारिक बन्धनबाट दियो बति निभे भै सदाका लागि निभेछ । यस पञ्चखण्डमा ब्रह्मचर्य पालन सफल भयो । पुनः दियो बल्न तेलको उत्पादन कार्य नै नभएको भै पुनः जन्म लिने जरा नै हरायो, निभ्यो; किनकि सांसारिक यथार्थलाई जानीसक्यो । यो सांसारिक यथार्थलाई जान्नु नै बुद्धशासनको अध्ययन कार्य सफल भयो, पूर्ण रूपले समाप्त भयो ।

२. धम्माधिष्ठान (Way of Abhidhamma)

धम्माधिष्ठानलाई २ प्रकारमा बाँडिएको छ ।

१. जीवनदेखि विरक्त हुने कोही छैन ।
२. सच्च धर्म मात्र छ ।

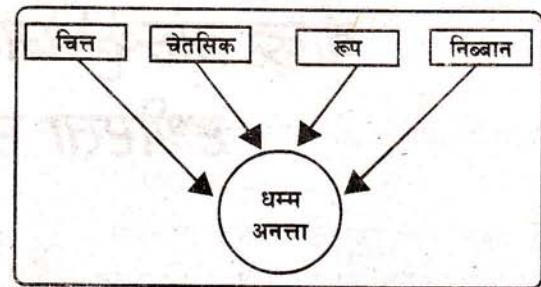
सूत्रअनुसार,

धम्म + धम्म

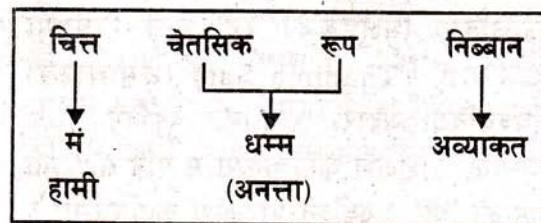
सब्बे धम्मा अनत्ता = सबै धर्महरू अनंत्ता
सब्बे धम्म नालं अभिनिवेसाय = धर्म (पञ्चखण्ड)
लाई मेरो, तिम्रो भनी अङ्गाल्लु अनुचित छ ।

यं किञ्च समुदयधर्मं सब्बन्तं निरोध धर्मं
= कुनै पनि वस्तुको अन्त हुनु प्राकृतिक नियम हो ।

निब्बन्ति धीरा यथायम्पदीपो = विद्वान्हरू
पनि दियो भै निभेद्धन् ।

पुरगलाधिष्ठानबाट अभिधर्म

अथवा,

$$\begin{aligned}
 &\text{चित्त} + \text{चेतसिक} \text{ रूप} + \text{निब्बान} \\
 &= \text{मं} + \text{चेतसिक} \text{ रूप} + \text{निब्बान} \\
 &= \text{अत्ता} + \text{अनत्ता} + \text{अमत} \\
 &(\text{हामी}) + (\text{हाम्रो होइन}) + \text{निभ्नु} \text{ (समाप्त हुनु)} \\
 &= \text{सूत्र} + \text{अभिधर्म} + \text{निब्बान} \\
 &(\text{चित्त}) + (\text{धम्म}) + (\text{अमत})
 \end{aligned}$$

सूत्र भन्नाले सत्त्व, मानव वा चित्त धर्मदेखि विरक्त पार्ने साधन (सब्बे धम्मा नालं अभिनिवेसाय) भई विमुक्ति (विमुति) अथवा यो पञ्चखण्ड (रूप, वेदना, संज्ञा, संखार र विज्ञान) रूपी धर्मगुफा शरीर निभेद्ध । अमतसहितको निब्बान (निर्वाण) प्राप्त हुनेछ ।

“निब्बानं परमं सुखं”

निर्वाण भईजानु नै ठूलो सुख हो ।

*सन्दर्भ

- अनत्तलक्खण सूत्र, चुलसुच्चक सूत्र, सुज्म सूत्र १८/१०२
- मानकाम सूत्र १५/२०

बौद्ध संस्कृतिमा देशको विकास, स्थीरता द्य सम्बन्धिति

- भिक्षु सुजनकीर्ति

'थाई देशको विकास र स्थिरता तथा उन्नतिमा भिक्षुहरूको देन' भन्ने विषयमा धर्म सात (Thamma Sat) (धर्म शास्त्र) विश्वविद्यालयद्वारा आयोजित दुईदिने १०० जनाको प्रशिक्षण कार्यक्रममा म पनि सहभागी भएको थिएँ । दुईदिने प्रशिक्षण कार्यक्रममा ६ जना प्राध्यापकले विषयवस्तुमा प्रकाश पार्नुभएको थियो ।

सबभन्दा आकर्षण 'बुद्धशासन र देशको स्थिरता' सम्बन्धी छलफल सारांश प्रस्तुत गर्न गइरहेको छु र विषयलाई तीन भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्दैछु ।

१. बुद्धशासना, २. स्थीरता, ३. देश

१. बुद्धशासना (Buddhism)

राजकुमार सिद्धार्थले बोधिज्ञानलाई संसारमा प्रचार गर्नुभयो । उहाँले देशना गर्नुभएको र देखाउनुभएको सत्यलाई नै हामी बुद्धधर्मको रूपमा चिनेका छौं । त्यस सत्यलाई जाँचेर हेर्न सकदछौं । बुद्ध स्वयंले भन्नुभएको छ "कुनै पनि कुरालाई अङ्गाल्नुभन्दा पहिले सोच्नु, जाँच्नु र चित्तबुझे मा मात्र अङ्गाल्नुपर्दछ ।" बुद्धधर्ममा मात्र यस्तो भनेको छ । बुद्धधर्मले के सत्य हो र के असत्य भन्ने बारेमा सिकाउँछ । त्यसकारण बुद्धधर्म शिक्षाको

एक महान सागर हो । जति गयो त्यति गहिरिई जानेछ, यो नै बुद्ध धर्मको एक लक्षण हो । त्यसकारण जीवनको सत्यधर्मलाई बुझन बुद्धका उद्देश्यहरूलाई संगाल्नुस् सफलताको शिखरमा पुर्ने कोसिस गराँ । बुद्धले भन्नुभएको उपदेश हामी प्रत्येकको जीवन सुधारका लागि हुन् ।

बुद्धधर्मअनुसार देशको विकास र स्थीरताका लागि आवश्यक गुणहरूमध्येमा आठवटा कुराहरू विशेष उल्लेखनीय छन् :

क) एकता (Unity)

देशका सम्पूर्ण जनतामा एकआपसमा मित्रताको जग हाल्नुपर्दछ । एकआपसमा मिलेर बस्नु नै देशको उन्नतिमा बल दिनु हो । कुनै पनि आपतविपतमा एक भई देशको रक्षा आफ्नो घरझै रक्षा गर्नुपर्दछ ।

ख) इमान्दारी (Honesty)

एकताको कमीबाट देशमा अशान्ति फैलिने गर्दछ । मनै ठूलो भन्ने भावनाबाट मिलिजुली बस्ने शक्तिमा अवरोध पुऱ्याउँछ अनि असत्य कुराको हलचल फैलिने सम्भावना हुन्छ । गाउँघर, समाजबाट सुख र शान्ति घटनेछ, विभिन्न अनैतिक ढोकाहरू खोल्न थाल्छ । त्यसैले देशको सुरक्षा गर्न इमान्दारी र विनम्र हुनुपर्दछ ।

ग) त्याग र उदारता (Liberality)

त्याग भन्नाले देशका लागि त्याग गर्नु, देश विकासका लागि उदार हुनु, आवश्यक परेमा देशका लागि ज्यान उत्सर्ग गर्न पनि पछि नपर्ने विभिन्न विकास कार्यको योजना कार्यान्वयनमा सहयोग गर्ने उदारता उद्यतरत हुनुपर्दछ । अनि मात्र देशको विकासं र स्थिरता सम्भव हुन्छ ।

घ) वीर्य उद्योग (Effort)

मेहनती हुनु, मेहनतिमा कमी नल्याउनु नै सबैको अर्थतन्त्रमा वृद्धि गर्नु हो । देशको आर्थिक अवस्था उकास्नका लागि मिलिजुली आफू र इष्टमित्रको अर्थतन्त्र बढाउनु नै देशको आर्थिक अवस्था स्थीर हुनु हो । आफू र इष्टमित्रलाई अनैतिक व्ययभारमुक्त गर्नुबाट देशको स्थिरतामा वृद्धि हुनेछ ।

ड) क्षान्ति (endurance, patience)

क्षान्ति भन्नाले सहन गर्ने शक्ति हो । आफ्नो कार्यमा कुनै अवरोध आउँदा धैर्यपूर्वक अघि बढ्नु अकुसल कार्यमाथि नियन्त्रण गर्नु, सबैमाथि मित्रता जगाउनु, अख्ले गाली गच्चो, बिगाच्यो भनेर उसमाथि दुर्व्यवहार नगर्नु नै मित्रताको लक्षण हो । एकआपसमा सहनशीलताको कारण नै देशमा आइपर्ने आपतविपतमाथि विचलित नभई मिलिजुली अघि बढ्नसक्ने अवस्था हो ।

च) गुणग्राही र कृतज्ञ हुनु (One who is thankful for benefits received and reciprocates them)

गुणग्राही र कृतज्ञ हुन सर्वप्रथम राजादेखि सबैको असल गुणको आदर सत्कार गर्नुपर्दछ । देशमा आपत परेमा बलि हुन, राजाको योजनामा

कार्यान्वयन गर्न सधै तत्पर रहनु नै यसको कार्यान्वयन हो ।

छ) मैत्री करुणा (Loving kindness and Compassion)

सबैमाथि दया र मायाको भाव राख्नु नै मैत्री करुणा हो । यो गुणले सधै सबैतिर आफ्नो शिर ठाडो गरी बस्न सक्दछौं । यसैबाट सबैसँग मित्रता कायम भइरहनेछ । एकआपसमा बाँडीचुँडी खानु नै मित्रताको लक्षण हो । देशको सम्पूर्ण जनता एकआपसमा मिलिजुली बाँडीचुँडी खाने हो भने देशको सुरक्षा, विकास र स्थिरता कायम रहनेछ ।

ज) अर्थचरिया (Benefaction, Useful conduct or behaviour)

देशको भलाइतिर विचार गर्नु, आफूभन्दा नजान्ने कमजोरको सेवा, उपकार गर्नु, देशको भलो चिताएर देशमा भएका विकास योजनालाई कार्यान्वयन गर्न तत्परताका साथ अघि बढ्नु नै देशको विकास गर्नु हो । आफ्नो बगली मात्र भर्ने कोसिस नगर्नु र देश र जनताको बगलीको लागि पनि सोच्नुबाट पनि देशको उन्नति र स्थीरतामा वृद्धि हुनेछ ।

२. स्थीरता (Immutability, Stable)

देशको स्थीरता भन्नाले प्रजातान्त्रिक देश तथा कसैको अधीनमा नपरी देशभित्रका जनता मिलिजुली, बाँडीचुँडी खानु र काम गर्नुका साथै एकातिर आफ्नै स्थीरता कायम हुने गर्दछ । यहाँ स्थीरता भनेको देशका जनताहरूले सुख र शान्तिसाथ जीवन बिताउन पाउनु हो । देशको स्थीरता तथा उन्नति नै जनताको सुख र शान्तिमा

भर पर्दछ । जनताको अशान्ति र दुःखबाट नै देशको स्थीरताको कमी हुन्छ । देशको स्थिरता र जनताको सुखको निमित्त आवश्यक केही गुणहरू छन् । ती हुन् :

१. स्वदेश र विदेशी परिस्थिति (About the situation of Native and out land)

स्वदेश र विदेशको परिस्थिति भन्नाले देशका जनता र सरकारी कर्मचारीहरू अरू देशको दाँजोमा आफ्नो देश कमी नहोस्, देशको आयात र निर्यातमा ध्यान दिई स्वदेशी उत्पादनमा बढी जोड दिनु र विदेशी र सरकारी साधनमा विदेशी उत्पादनमाथिको प्रयोग कम हुनुपर्दछ ।

२. देशको अवस्था (About the condition of Nation)

सम्पूर्ण जनताले शिक्षा पाउनुका साथै दैनिक जीवनमा कुनै प्रकारको भय अन्तराय नहुनु तथा देशमा शान्तिसुखले जनताले जीवन धान्नु नै देशको पूर्ण स्थीरता हो ।

३. जनतासम्बन्धी (About the citizens)

सत्यधर्मलाई अङ्गाली देश र राजाप्रति आदर गैरवका साथै देश र समाजको विश्वसनीय बन्नुपर्दछ ।

४. एकता र समानाधिकार हुनु (About the Unity and Concord)

देशका सम्पूर्ण जातमा एकआपसमा एकता हुनु अत्यन्त आवश्यक कुरो हो । एकआपसमा भेदभाव नहुनु, सबैले समान वा बराबर रूपले काम गर्ने अधिकार पाउनु अनि आफ्नो क्षमताले

भ्याएअनुसार निर्भर रही मिलेर काम गर्नु नै बाहिरी आर्थिक आक्रमणबाट बच्नु हो ।

५. संस्कृति सम्बन्धमा (About the Culture)

गाउँ, घर, समाजको दृष्टिकोणमा विभिन्न चाडपर्वहरू हुनु स्वाभाविक कुरा हो । ती चाडपर्वको साथै त्यस चाडपर्वलाई एकै सूत्रमा बाँडिदिनु तथा बौद्धिक विकास आदिमा प्रकट हुने र तिनका कलाकौशललाई एकता अथवा एकै सूत्रमा बाँडी एउटै संस्कृति बनाउने बारेमा विद्वान्हरू चार भागमा विभाजन गरी बताउँदछन्-

क) नैतिक शिक्षा (Moral Teaching)

सत्यधर्म तथा शासना र सच्चरित्र हुनु नै देशको स्थिरतामा उन्नति हुनु हो । सबैजनामा नैतिक शिक्षाको जागरण फैलाउनुपर्दछ । नैतिक शिक्षाको जागरण विभिन्न धर्मबाट हुने गर्दछ । तीमध्येमा बुद्धधर्मलाई नैतिक शिक्षाको खानीको रूपमा लिन सकिन्छ । बुद्धशासनको बारेमा जानकारी हुनु नै नैतिक शिक्षाको साधारण ज्ञान हुनु हो । त्यसैले बुद्धका सच्चरित्र र शुद्ध उपदेशलाई दैनिक जीवनमा अङ्गाली सफल जीवन बिताउनु नै देशको स्थीरतामा टेवा दिनु हो ।

बुद्धको मुख्य उपदेश नै अकुशल कर्मबाट ताधा हुनु र शुद्ध चित्तले सबैसँग मित्रता कायम गर्नु हो । यी अमूल्य धर्मको अध्ययन गर्न गृहस्थीहरूमा समयको अभाव हुने हुँदा अध्ययन गर्न सकिन्न । यी सत्यधर्मसम्बन्धी ज्ञान भिक्षुसंघमा राम्रोसँग पाउन सकिन्छ । भिक्षु एक अग्रसर विकासका गुरु हुनुहुन्छ । भिक्षुद्वारा कुनै एक समाजलाई सुधार गर्ने गर्दछ । एकबाट दुई भैं कुनै पनि एक समाजको संस्थाको उन्नति र

विकास नै देशको उन्नतिको प्रतीक हो । त्यसकारण भिक्षुसंघ देश र समाजको विकास तथा स्थीरता सम्बन्धमा र देशको शान्तिसुरक्षाका लागि सधैं प्रयत्नरत साधक हो ।

ख) नीतिनियमको शिक्षा (Education of ethical principles)

देशका जनतामा देशको ऐनकानूनसम्बन्धी राम्रो ज्ञान अथवा देश तथा समाजमा चल्दै आएको नीतिनियमबाटे राम्रो ज्ञान हुनु आवश्यक छ । नीतिनियममा बुद्ध्यर्थको पञ्चशील नै मूल जरा हो । गृहस्थ जीवनमा बस्नेले पालन गर्नुपर्ने ५ प्रकारको सदाचार नै पञ्चशील हो ।

ग) बस्तु संस्कार (About the essency)

समाजमा दैनिक जीवनमा प्रयोगमा ल्याउने निर्धारित बस्तुहरूको सुलभ हुनु नै आवश्यक बस्तुको कमी हुनु मानिन्छ । तर ती बस्तुहरू स्वदेशमा उत्पादित भएको बढी भए मात्र राष्ट्रिय उत्पादनमा योगदान हुन्छ । स्वदेशी बस्तु प्रयोगमा प्रोत्साहन तथा सम्पूर्ण राष्ट्रियताको भावना जागृति गराउनु पक्ष हुन्छ । खाने बस्तु, लगाउने बस्तु तथा औषधिहरूमा आफ्नै देशको बस्तुमाथि बढी मन लगाउनु नै देशको स्थीरता र संस्कृतिको जतन गर्नु हो ।

घ) सहधर्म ज्ञान (The same religious precepts)

सामाजिक शिक्षामा राम्रो ज्ञान हुनुपर्दछ । समाजमा सबैसँग मिलेर बस्नु, काम गर्नु नरम बोली बोल्नु, बाँडीचुँडी खानु, एकआपसमा आदरगैरव राख्नु नै एकताको लक्षण हो । जहाँ एकता छ त्यहाँ अवश्य नै विकासको योजनालाई

सफलता कार्यान्वयन हुनेछ । भगवान् बुद्धले भन्नुभएको छ, “सुखा संघस्स सामरग्गी” जहाँ सबै एकता भई काम गर्दै त्यहाँ सुख हुनेछ ।

६. घटनाको विवरण (About the occurence, happening)

देशको अर्थतन्त्र, राजनीति, समाज तथा देशको प्रशासन कार्यमा आउनसक्ने दुर्घटना अथवा बाहिरी भर्त्सनाबाट हुने क्षतिसम्बन्धी सम्पूर्ण जनतामा ज्ञान हुनु आवश्यक छ । साथै उपचारार्थ एकआपसमा राष्ट्रियताको भाव तथा एकता भई उन्मुलन गर्नुपर्दछ ।

७. विकासका सम्बन्धमा (About the development)

देशको विकास तथा विकासको अरूपोदय भनेको नै कुनै एक संघसंस्थाको विकासबाट समाजको विकास हुनु हो । देशको विकास उक्त विकसित संस्थाबाट विकासका जरालाई फैलाएर देशको विकास कार्यमा अग्रसर हुनुपर्दछ ।

८. सुरक्षा सम्बन्धमा (About the protection)

एकआपसमा सबै मिलीजुली सहयोगको भाव राखी देशको सुरक्षा नै आफ्नो घरपरिवारको सुरक्षा सम्भवी देशका लागि उत्सर्ग हुन वा सैनिक बल भई देशको सुरक्षामा अग्रसर भइरहनुपर्दछ । हामी सम्पूर्ण देशका जनताको एकता नै देशको सुरक्षा हो ।

९. देशको पूर्ण तयार (About the complete from everythings)

देशमा पूर्ण सम्पन्नताका लागि विशेष

गरेर अर्थतन्त्रको व्यवस्था राजनीति र समाजमा हुने सम्पूर्ण गतिविधि राख्न र जनताको आवश्यक बस्तुको आपूर्ति गर्न तथा आत्मबलको वृद्धि गर्न बुद्ध धर्ममा विचार गरेर देशको स्थिरता र पूर्णतामा लाग्नुपर्दछ । यसैबाट देशको सबै पूवाधार पूरा हुन्छ ।

३. देश (Country, Nativeland)

चारैतर फैलिई अनेकौं गाउँ, शहर, जिल्ला
र अञ्चल मिलेर बनेको एक विशिष्ट भूभाग
अथवा एक प्रणालीका शासनअन्तर्गतको भूभाग
देश हो । पूर्व मेचीदेखि पश्चिम महाकालीसम्मको
भूभागलाई हामी नेपाली भन्दछौं । ऐतिहासिक
रूपमा आजसम्म कसैको अधीनमा नपरेको नेपाल
स्वयं आफैमा गौरव हो । राष्ट्रियताको गर्व हामीमा
हुनुपर्दछ । बुद्ध जन्मेको देश नेपाल हो ।

देशको विकास र स्थीरता (Development and stable of Country)

देशमा विकासका कदमहरू चाल्नु नै देशका जनतामा एकता हुनु हो । देशका सम्पूर्ण जनता एक भई बाँडीचुंडी मिलिजुली बस्नु नै देशको स्थिरता कायम् हुनु हो । देशका उन्नतिका कदम र स्थिरता हुन तथा बाहिरी देशबाट आउन सक्ने हस्तक्षेप र अन्तरायबाट मुक्त हुन निम्न गुणहरू हुन् अति आवश्यक छ ।

- क) गार्हस्थ्य प्रबन्ध वा आर्थिक अवस्था
(Economy) राम्रो हुनु
 - ख) राजनीति वा देशको प्रशासन (Political Government) हुनु
 - ग) सैनिक शक्ति (Military Power) सक्षम हुनु

- घ) सामाजिक मनोविज्ञान (Psychology of Society) स्वस्थ हन्।

- क) गार्हस्थ्य प्रबन्ध वा आर्थिक अवस्था
(Economy)

देशका जनताहरूलाई वा मानिसलाई आवश्यक ४ प्रकारका वस्तुको आपूर्तिमा कमी नहनु नै जनताको आर्थिक अवस्थामा राम्रो हुनु हो । आवश्यक ४ वस्तुको पूर्णताबाटै जनतामा सुख र शान्ति हुन्छ । यदि आपूर्तिमा कमी भए विभिन्न किसिमका दुर्घटनाका कारण हुन थाल्दछन् जस्तै चोरी, असत्य बोल्ने आदि कार्य हुन जाने गर्दछ । बुद्धले उपदेश दिनुभएको छ । आर्थिक स्थिति राम्रो हुन खान, लाउन, सुलभ हुनुपर्दछ । खान, लाउन सुलभ हुनका लागि देशका सम्पूर्ण जनतामा एकताको भावनाका साथै आलस्य नमानी इमान्दारीपूर्वक श्रम गर्नुपर्दछ । यदि खानाका लागि आहार छैन, लाउनका लागि कपडा छैन, बस्नका लागि ठाउँ छैन भने मानिस जस्तोसुकै अकुशल काम गर्न पनि पछि हट्टैनन् । त्यसैकारणले बुद्धले भन्नुभएको छ- सबैप्रति दयामाया राखी सबै आफू भै सम्भी मिलिजुली बस्न सक्नुपर्दछ ।

- ख) राजनीति, देशको प्रशासन व्यवस्था
(Politic Government)

देशमा राजनीति वा प्रशासन कार्यमा स्वच्छ
रूपमा सुचारू रूपले सञ्चालन हुनु नै देशको
स्थीरता र सम्पूर्ण क्षेत्रबाट बलियो भइरहनु हो ।
राजनीतिमा हेरफेर भई स्थीर रूपमा सञ्चालन
छैन भने देश र जनतामा शान्तिको अभाव तथा
दुःखकष्टहरू पूरा हुनेछ । विभिन्न विकासका
योजनाहरू पनि चाँडै कार्यान्वयन हुदै गर्दछ ।

यदि राज्यसंचालनमा स्वच्छता र स्थीरता छैन भने सानो काममा पनि धेरै प्रशासकको प्रशासनमा बस्तुपन्यो भने विकासका योजना कार्यान्वयन हुन गाहो पर्दछ । विकासका वाटो बाधापूर्ण भए जनतामा नैराश्यता र भविष्य असुरक्षाको भाव पर्न जान्छ । देशका विकास र शान्ति भनेको हराउने र आर्थिक अवस्था भन् विग्रहै जानेछन् । त्यसैले प्रशासन कार्यमा स्वच्छ हुनु, गतिशील हुनु विकास योजनामा अग्रसरता आई देशको आर्थिक उन्नतितिर लाग्नु हो । प्रशासक जो भए पनि त्यसको कार्यमा स्वच्छता र गतिशीलता भए उसप्रति आदर र गौरव हुन्छ । उसको विकास योजना स्वीकार्न सकिन्छ ।

ग) सैनिक शक्ति (Military Power)

देशको रक्षाको आधार नै सैन्य बल हो । देशको रक्षाको खातिर नै सैनिकहरूको तयारी गरेको हुन्छ । सैनिक शक्ति कमजोर भएमा छिमेकी राष्ट्रको आँखा पर्ने गर्दछ । विभिन्न किसिमबाट दुःखहरू दिन सक्दछन् । देशको स्थीरता कायम हुन सक्दैन । त्यसैले देशका लागि रक्षकहरूलाई सधै प्रोत्साहन दिनुपर्दछ । बुद्धले भनेका छन् – हाम्रो शरीरमा जब घाउ हुन्छ, तति दुख्ने हुन्छ, त्यति नै हाम्रो देशमा वा घरमा बरूको आँखा पर्दा लाग्छ । त्यसैले यसको रक्षाका लागि सधै सतर्क हुनुपर्दछ ।

घ) सामाजिक मनोबल (Psychology of Society)

राष्ट्रको दरिलोपन श्री ५ महाराजाधिराज, श्री ५ को सरकार, प्रशासक, राष्ट्रिय संघसंस्था, नार्मिक संघसंस्था र जनताबीचमा एकता बनाउपर्दछ । आजको नेपालमा विभिन्न धर्म भए

तापनि बुद्धधर्म र हिन्दूहरूले राष्ट्रिय रूपमा विशेषता राख्दछ । बुद्धधर्म हिन्दूधर्मको दाँजोमा कमी सरकारी संरक्षण भए पनि बुद्धधर्मका सत्य र मूल सिद्धान्तले यसको प्रभावमा कमी छैन । बुद्धका ८४,००० धर्मका उपदेशहरू गङ्गाउँ घर, देशका मानसिक शक्ति भएको छ । बुद्धधर्म दैनिक जीवनमा अङ्गालेर पालन गर्ने हो भने सुखैसुख छन् । बुद्धको मुख्य उपदेश नै दुःखबाट कसरी मुक्त हुने भन्ने विषय हुन् । यसकारण हामीले बुद्धका अमूल्य उपदेशलाई नागमा ल्यायौ भने एकबाट दुई, दुईबाट तीन भने भै देशको विकास कार्यमा क्रमशः अग्रसर हुन ठूलो मनोबल मिल्नेछ । देश विकासका लागि आवश्यक सामाजिक मनोबलको विकास हुनेछन् । दुःख कसरी हुन्छ र कसरी दुःख निवारण गर्ने बारेमा स्पष्ट सक्रियता आउनेछ । दुःखको जालमा परेकालाई मुक्ति पाउनेछ । दुःखमा परेकालाई भन् दुःख दिने यो गर, त्यो गर, यसको भरमा बस, त्यसको भरमा बस, यो वर माग त्यो माग, त्योसँग सिद्धि माग भन्ने काम बुद्धकर्मले सिकाउदैनन् ।

बरु सदाचारी होऊ, कर्म गर, सबै समान बराबर मानेर मैत्री करुणा साथ लिई प्रयत्नशील बन्न बुद्धधर्मले सिकाउँछ ।

दैनिक जीवनमा विभिन्न क्रियाकलापहरू हुनु कुनै आश्चर्यको कुरा होइन, ती क्रियाकलापहरूमा केही समय सच्चा धर्मका लागि दिनुपर्दछ । जीवन सफलताको शिखरमा पुग्न धर्मलाई समेत साथमा राख्नुपर्दछ । विशेष गरेर गृहस्थ जीवनमा प्रवर्जितहरूको भन्दा बढी क्रियाकलापहरू हुने हुँदा समयको अभावमा बुद्धका अमूल्य सच्चा धर्महरूलाई अध्ययन गर्ने मौका

पाउन गाहो हुन्छ । तर पनि सत्यधर्मलाई सुन्ने र अध्ययन गर्ने कार्य केही अनिवार्य हुनैपर्दछ । जलै : घन्टा, दिन, महिनाको तलब पाउनु । तर बुद्धशासनमा प्रवर्जित अथवा शान्ति नायक गौतम बुद्धका शिष्य हुनुभएका आदरणीय भिक्षुसंघले ती सत्यधर्मको अध्ययन कार्यमा जीवन व्यतीत गर्नुभएको छ । उहाँहरूको उपदेश सुन्न न त तलब दिनुपर्द्ध, न त पारिश्रमिक । खाली तपाईंहरूको आगमनको प्रतीक्षामा उहाँहरू हुनुहुन्छ । प्रत्येक दिनमा वा हप्तामा केही छोटो समय मिलाएर भए पनि जीवनका सत्य कुराहरूलाई बुझ्न र सत्य धर्मको अध्ययन गर्ने कुनै पनि एक विहारमा जानुस् र जीवनको साँचो अर्थ जान्नुस्, उहाँहरू तपाईंहरूको प्रतीक्षामा हुनुहुन्छ ।

यी माधिका सत्यधर्मलाई नियालेर हेर्ने हो भने देशको विकास तथा दृढता भनेको नै देशवासीको पूर्णता वा ४ आवश्यक वस्तु तथा शीलधर्मको आवश्यक हो । देशवासीको पूर्णता र ४ वस्तुको आवश्यकतामा शीलले ठूलो भूमिका

भिक्षु सुबोधानन्दद्वारा लिखित ज्ञानमाला-
अनु. दिव्यरत्न तुलाधर

उठ है साथी हो । उज्यालो नै भयो ।
बुद्धको दर्शन, गर्ने बेला भयो ।

मनुष्यको जन्म, अमूल्य छ रत्न,
पुण्य प्राप्ति निमित्त, हाम्रो यही जन्म ।
ज्ञानदृष्टिद्वारा आँखा खोल्नुपच्यो,
निद्रादेवीलाई पन्छाउनुपच्यो ॥

खेलेको हुन्छ । बुद्धशासनमा चार अपरिहानीय वस्तुहरूको आपूर्ति र अभाव केवाट कसरी हुन्छ भन्नेवारेमा प्रष्ट रूपमा व्याख्यान गरेको छ ।

बुद्धशासनमा हाम्रो जीवन कसरी र के गरेमा सफल हुन्छ भन्ने वारेको महासमुद्र हो । जस्तो गहन रूपमा विचार गरेको छ । जति अगाडि बढ्यो त्यति नै गहिरिई जाने गर्दछ । बुद्धशासनको सत्यधर्ममा लाग्नुभएका भिक्षुहरू तपाईंहरूको पर्वाइमा हुनुहुन्छ । तपाईंहरूको लामो निद्राबाट ब्यूँफाई तपाईं सदाका लागि जीवन निभाउने विधि र सत्य जीवनको शिक्षा दिन उहाँहरू तत्पर हुनुहुन्छ । विहारका घन्टाहरू बजिरहेको छ ब्यूँफनुस् जीवनको छोटो समयलाई आफू सक्षम र देशका लागि एक उदाहरणीय व्यक्ति बनौ । देशके स्थीरता र दृढताका लागि आवश्यक धर्महरू सिकाउन बुद्धधर्मका अनुयायी भई सत्यधर्मको अनुकरण गरौ । देश र समाजको विकास कार्यमा सहयोग गरौ । सत्यधर्मलाई नियालेर हेरौ ।

‘पञ्चा लोकशिम पञ्जतो’

प्रातः स्मरणीय

गर्नुपर्ने शूद्र, सके जति गर्नु,
बुद्ध धर्म सघ, शरणमा जानु ।
भजन गर्नु छ, ज्ञानगुण पूर्ण,
स्मरण गर्नु, विरतनको नाम ॥

यसरी नै कार्य, सधै गर्नुपच्यो,
जीवनको सार, यही हुने भयो ।
लौन साथीहरू भुल्नु त भएन,
सक्दो पुण्य गरी, हुनुपच्यो योरय ॥

लुम्बिनी क्यब - शाक्यमुनि बुद्धया जन्मस्थल

च्वम्ह : ए. फुहरर, पि.एच.डी.

अनुवादक : देवकाजी शाक्य

बौद्धपिणिगु बौद्धग्रन्थदुने उल्लेख जुयाच्वंगु
कथं साल सिमाया न्त्याइपुगु क्यब धकाः धयातःगु
लुम्बिनी वन शाक्यपिणिगु लायकू कपिलवस्तु व
देवदह (देवह्नद) अथवा कोलियत वा कोदियातय्
लायकू दथ्वी लाः । ध्व लुम्बिनी क्यब कपिलवस्तु
व देवदह निगू शहरया वासिन्दातय् मंकाः थाय्
खः । उत्तरी निकाय भासं पिथनातःगु सफुति
धयातःगु कथं कोलिय जुजु सुप्रबुद्धया^१ महारानीया
नामं लुम्बिनी नां जूवंगु खः धइगु धापू दु ।
गैतम बुद्धया मां महामायादेवी वहे महारानीया
न्त्याय् खः । महारानी महामायादेवी पुखुली कुहां
वनाः म्वःल्हूगु थाय् लुम्बिनी वन हे खः । लुम्बिनी
खंगवःया अर्थ मुक्ति प्राप्त जुइगु थाय् खः । अले
ध्व थाय् कपिलवस्तु शहरं ५० लि (भन्डै द.१/३
माइल) पूर्व लाः धकाः फाहियानं धयातःगु दु ।
पुखूया उत्तरी सिथं प्याहां वयाः नीपलाः दिइ
धुकाः मायादेवी थःगु ल्हाः ल्होनाः सिमाकचा
ज्वनाः पूर्व पाखे स्वयाः कपिलवस्तुया
उत्तराधिकारीयात जन्म बियाबिज्याःगु खः । मांया
प्वाथं पिहां वयेसाथकि वसपोलं न्हय्पलाः
छिनाबिज्यात । निम्ह नागराजापि वयाः वस्पोलया
म्ह सिलाबिइगु ज्या यात । ध्व म्ह सिलेगु ज्या
याःगु थासय् तु छ्वगः उत्पत्ति जुयाः खने दइवल ।

ध्व तुंया व मायादेवी म्वःल्हूगु पुखूचां थौतकं
भिक्षुपिसं लः क्याः त्वनाबिज्यानाच्वंगु दु ।
हुयानसाडं लुम्बिनी क्यबयात तसकं बालाक छ्वगु
छ्वगू यानाः ध्वाथुइक त्वःमफिइक वर्णन यात ।
वाण थें ज्यागु लःया थाः वा फोहरा (एरो फाउन्टेन)
स्तुपं पलाः न्त्याकाः उत्तररूप झण्डै द० निसें
१० लिइ (१३.१ / ३- १५ माइल) तापाःगु ल फा
नी (ल व नी) क्यबय् हुयानसांग चाःहिल । थी
थी स्वांनं सतहयात भुनाच्वंगु, न्हायकं थें यच्चुसे
थिनाच्वंगु लःदुगु शाक्यतय् गु म्वःल्हूगु पुखू थन
हे खः । नीप्पपलाः नीन्यापलाः उत्तरपाखे
अशोकसिमा^२ दु । ध्व सिमा थौकन्हय् सिनावनाः
मदये धुंकल । ध्वहे थासय् वैशाख महिनाया वा
वंकाः शुक्लपक्षया च्यान्हु दुगु दिंखुन्हु बोधिसत्त्व
जन्मजुयाबिज्यात । पूर्वी निकायीपि स्थविरवादीतय् सं
शुक्लपक्षया पुनिखुनु बोधिसत्त्व जन्म जूगु धयातःगु
दु । अशोकसिमाया पूर्वपाखे अशोक जुजु दयेकूगु
स्तूप दु । निम्ह नागराजां राजकुमारयात
म्वःल्हूकूगु थाय् थन हे खः । बोधिसत्त्व जन्म
जुयाबिज्यायेसाथं भलसा हे मकासे वह मकासे
प्यंगु दिशासं न्हय्पलाः छिनाः हरेक दिशा स्वयाः
थथे उजं दयेकाः सः ध्वयेकाबिज्यात । ध्व धरती
व स्वर्गया जि हे मालिक खः, जि हे अधिपति

^१ दक्षिण निकायया सफुतिइ पिथनातःगु विषयवस्तुकथं सुप्रबुद्ध शान्त्य दण्डपाणीया किजा खः । राजकुमार सिद्धार्थया पत्नी जूम्ह गोपाया वौ सुप्रबुद्ध खः । हार्डीया
आपू कथं भ्यानुयल अफ बुद्धिम् १५.२ पन्ना राहुलया मां यशोधरा सुप्रबुद्धया स्वयाय खः । १३४ पन्नाय महामायाया वौ सुप्रबुद्ध धयातःगु दु ।
ने ध्व अचम्मयागु खः द्युयान साडं राजकुमार गौतम (Jonenia Asoka) अशोक वृक्षया स्वय बन्म जूगु खः धयातल तर बौद्ध ग्रन्थं शिशु बोधिसत्त्व
जलवृक्षया स्वय जन्म जुयाबिज्याःगु खः धयातल ।

खः । आः जि मेगु जन्म कायेन्वाल, जिर्गु थव
 अन्तिम जन्म खः । वस्पोलं पलाः न्त्याका-
 बिज्याः गु थासय् तपवयेक पलेस्वां हवयावल ।
 निम्ह नागराजापिं खनेदयेकः वल अले फसय्
 (आकासय्) च्वनाः छमहस्यां क्वाः गु लः मेम्हस्यां
 ख्वाउँगु लः या धाः महतुं पिक्याः राजकुमारयात
 मोल्हुकल । थव चैत्यया पूर्वपाखे पवित्र लः धाः
 पिदंगु थाय्या लिक्क भेगु निगः स्तुप दयेकातः गु
 दु । पवित्र जलया धाः प्याहांवः गु थासय् हे निम्ह
 नागराजापिं खने दयेकः वः गु खः । बोधिसत्त्वया
 जन्म जूगु इलय् सेवकपिं, छेँया थः पितिपिं मचायात
 मोल्हुकेत लः कायेत उखें थुखें ब्वाँय् ब्वाँय्
 जुल । थवहे इलय् महारानीया न्त्यः ने धाः निधा:
 लः धरती पिहां वल । छगू ख्वाउँगु, भेगु क्वाः गु ।
 अले थवहे लखं इमिसं राजकुमारयात म्ह
 मोल्हुइकाबिल । थवहे थाय्या दक्षिणपाखे छगः
 स्तुप दु । थवहे थाय् खः गन वयाः देवतापिनि
 मालिक वा जुजु सक्रं बोधिसत्त्वयात ल्हाः तिइ
 फयाकाल । बुइसाथकि देवराज सक्रं बोधिसत्त्वयात
 ल्हाः तिइ फयाः तसकं बांलाः गु ज्वालाज्वालां
 शिनाच्वंगु दैव गुणं जाः गु कापतं हिनाः, भुनाबिल ।
 थवया नापसं बोधिसत्त्वयात स्वर्गया चतुर्ब्रह्मा
 देवतापिसं ल्हाः तिइ फयाकाः गु थाय्यागु महत्व
 क्यनेगु लागी प्यंगः स्तुप दयेकातः गु दु । मांया
 जव पाश्वं जन्म क्याबिज्याः म्ह वस्पोल
 बोधिसत्त्वयात प्यम्ह जुजुपिसं (चतुर्ब्रह्मापिसं) तसकं
 हे थिइगु लुँ थें च्वंगु कापः मखमल हिनाबिल ।
 अले म्हासुगु कापतं भुनातः गु लुँ थें ज्याः गु तः जाः गु
 फलय् थौकन्हय्यागु बेङ्च थें च्वंगु वस्तुक्य्
 च्वय् तयाबिल । वस्पोलयात मांया थाय् हयाः
 इमिसं धाल, “महारानी, तसकं लय् लय्
 तयाबिज्याये माल, छः पिन्त जवः मदुम्ह ।

भाग्यमानीम्ह पुत्ररत्न लाभ जुल । देवतापिं थपाय्यच्वं
 लय्तायाबिज्यात धाः सा मनुष्यपिसं गुलि जक
 न्त्याइपुकल जुइ ?”

थुपिं स्तुपतय् लिक्क वा तापाकं मखु छ्गः
 ल्वहँया स्तम्भ दु । थव स्तम्भया च्वकाय् सलया
 आकृतियागु मूर्ति दु । थव स्तम्भ अशोक जुजुं
 दयेकूगु खः । लिपा छम्हः मलः जुयाः थव सलया
 आकृतिया मूर्ति दथुइलाकक हे त्वः धुल अले बँय्
 कुतुबन । थव स्तम्भया लिक्कं बः चाहाकः गु खुसि
 दक्षिणपूर्व न्त्यानाच्वंगु दु । थन च्वपिं मनूतय्सं
 थवयात चिकंया खुसि (River of oil) धाइ । थव
 वहे खुसि खः गुगुयात देवतापिसं महारानीया
 लागि शुद्ध, स्वच्छ नीलः या पुखुया रूपय् उत्पत्ति
 याः गु खः । अन हे थासय् महारानी थम्हं हे
 नवजात शिशु बोधिसत्त्वयात हयाः मोल्हुकाः थः
 नं शुद्ध व पवित्र जुयाः नीची यानाबिज्याः गु
 खः । थवहे पुखु खुसिया रूपय् परिवर्तन जुयाः
 थौतक हे न्त्यानाच्वंगु दु ।

१८९६ नोभेम्बरया अन्त्यपाखे पाल्पाया
 वडाहाकिम खड्गशमशेरयात नापलायेत व निगाली
 सागरया सिथय् च्वंगु बुद्ध कोनागमनाया निर्वाण
 स्तुपया छ्वाः खेरं न्त्यानाच्वंगु उत्खनन् ज्याया
 सुपरीवेक्षण यायेत निरिलवाया निक्वः गु भ्रमणया
 लागि पला: न्त्याका । भाग्यं वा संयोगं निर्गलीवा
 थासे जिपिं नापलायेगु ज्या मजुल । अथेजूसां
 निर्गलीवाया १३ माइल दक्षिणपूर्व बुट्टवल जिल्लाया
 नेपालया तहसिल शहर भगवानपुरया २ माइल
 उत्तर पडेरिया गांया लिकं जिपिं नापलायेगु ज्या
 क्वः छिना, अथेहे व्यवस्था नं जुल । जनरलया
 क्याम्पया नापं प्यंग स्तुपया भग्नावशेष लिक
 भतिचा स्यनाच्वंगु (mutilated) स्तम्भ भूमी १०
 फुट च्वय् थहां वयाच्वंगु दु । थव स्तम्भ यक्क

यात्रीपिनिगु अभिलेखं जायाच्चंगु दु । उकिइ मध्यय्
 छगू अभिलेख ७०० इस्वी सम्वतय् कियातःगु
 खः । द्वैचिनाच्चंगु भरनावशेषपय् थ्व छगू अशोकया
 २२ फुट ४ इञ्च उँचाइयागु छगो हे लहोतय्
 लमन्तिया स्मारकया रूपय् थनातःगु थ्व शिलास्तम्भ
 खः । चक्रंगु लवहँया द्यःने थनातःगु थ्व अशोक
 स्तम्भ जगं ९ फुट ८ इञ्च च्वय् बांलाक सुरक्षित
 ढंगं तयातःगु मौर्यकालीन न्यागू इवःयागु अभिलेख
 नं दु । थ्व स्तम्भ जगपाखे ८ फुट ३ इञ्च,
 अभिलेख कियातःगु थायपाखे ७ फुट ५ इञ्च व
 च्वकाय् ६ फुट ६ इञ्च जुयाः चाकलानाः गोः
 लुयावनाच्चंगु वा थहां वनाच्चंगु खः । १८ इञ्च
 बराबर पाकक स्तम्भया जगपाखेया छचाःखेर ५
 फुट १० इञ्च तःजाःगु अप्पाया पःखाः (बार) नं
 दु । बौद्ध विश्वास कथं राजकुमार सिद्धार्थ बूगु
 थाय् थवहे खः धैगु मान्यतायात लुम्बिनी क्यबयागु
 शिलास्तम्भ अभिलेखं निश्चित रूपं थथे हे खः
 धकाः क्यनाच्चंगु दु । स्तम्भय् आखःर्वः थथे
 कियातःगु दु “देवतापिनि यःम्ह जुजु पियदशी
 राज्याभिषेकया नीदं धंका: थःहे वया: थथे धया:
 पूजा यानाविज्यात ‘थन हे बुद्ध शाक्यमुनि जन्म
 जुयाविज्यात’ । वस्त्रोल जुजुं लहोत्या सलया आकृति
 दयेकेविल, अले शिलास्तम्भ नं दयेकेविल । भगवान्
 बूगु थाय् जूगुलिं लुम्बिनी गांयात करमुक्त यानाः
 सम्पत्तिया, अर्थया भागी यानाविल । थन शाक्यमुनि
 बुद्ध बूगु खः । थन भगवान् बुद्ध जन्म जूगु खः
 धकाः तःक्वःमद्धि च्वयातःगु खँ व लुम्बिनी गाम
 धकाः उल्लेख जूगु खँ पालि भाय्यागु लुम्बिनीगाम
 व संस्कृतया लुम्बिनी वन धयागु खँर्वःनाप पाय्यद्धि
 जूवःगु खँयात सुनानं आलोचना यायेगु आधार हे
 मदु, थ्व मिलय्मजूगु खँ धकाः प्रमाणित याये
 फइमखु । बौद्ध न्त्यलुवाः अभिभावक धायेला,

संरक्षक धायेला स्थविर उपगुप्तं अशोकयात बुद्ध
 जन्म जूगु थाय् थवहे खः धकाः पतिन सुयाः
 कनाविज्याःगु थाय्या केन्द्रविन्दुया प्रतिनिधित्व यानाः
 थन शिलास्तम्भ धिसिलाक धस्वानाच्चंगु दु ।
 अभिलेखय् कियातःगु खँयात छवे तयाः विचाः
 यायेगु खःसा सम्भव मदुगु सिद्धान्त वा खँ गज्या:गु
 जुइफु धाःसा थ्व स्तम्भ मेगु थासं आःयागु थासय्
 हयातःगु जुइ । छगू मेगु सहायक प्रमाणं धाइ थ्व
 स्तम्भ न्हापा गन थंगु खः अन हे दनाच्चंगु दु
 ईशापूर्व ६३६ सालय् लुम्बिनी बगैचाय् भ्रमण
 याःवःम्ह हुयान साडया धापूकथं थ्व स्तम्भ प्यंगु
 स्तुपया लिकं तुं स्थापना जूगु खः गुकिया
 भरनावशेष थौतक हे खनेदु । वय्कलं धयादीगु
 अनुसारं थ्व स्तम्भया मौलिक अवस्थाय् च्वकाय्
 सलया आकृति वा मूर्ति दुगु खः । थ्व मूर्ति मलः
 जुयाः बँय् कुतुवन । जिं निरीक्षण यानाः क्वथीक
 स्वया । स्तम्भया छकूचा व्व त्वःधुलाच्चंगु दु ।
 पल्पसा त्वया: मलः जूगुलिं हे कुचा जूगु ज्वीमाः
 धइगु बांलाक सीदु । बौद्ध विश्वास कथं तःधीम्ह
 नांग लीगुलिं थथे जूगु खः । नागयात चिनियातसें
 ड्रागन धाइ । छचाःखेर दुगु भरनावशेषया द्वं थ्व
 सलया कुचा लहानाच्चंगु दु । उत्खनन्लिपा थ्व
 कुचा पूर्ण सुरक्षित रूपय् लुइफु । हुयान साडं
 अभिलेखया खँत त्वःफिकूगु दु । थथे जूगु छगू हे
 कारण हुयान साडया भ्रमण कालय् द्वै मुनाच्चंगु
 अवशेषं थवयात लहानाच्चंगु जुइमाः अले थुकियागु
 अस्तित्वया खँत तनाच्चवन ज्वीमाः । च्वय् धइये
 १८९६ या डिसेम्बर १ तारिखं स्तम्भयात खनावलय्
 जमीनं १० फुट च्वय्यागु छकूचा व्व जक खः ।
 थ्व व्व यात्रीपिनिगु अभिलेखया खँगवलं जायाच्चंगु
 खः । उकिइमध्यय् छगू ई.सं ७०० यागु खः ।
 फिछसल ११०० दँ तकं वर्तमान थौयागु अवस्थाय्

खनेदुगु व्वति हे जुइमा: । मनूत थनतक वयाः स्वःवयेफु जुइमा: । स्तम्भया उत्खनन याःबलय् चाया व्व सतहपाखें ३ फुट जक क्वय् व स्तम्भया जगया च्वका वा भाग ९ फुट द इच्च च्वय् अशोक अभिलेख लुइकूगु खः । थ्व प्रमाणित खँ खः । अशोकया शिलास्तम्भ अभिलेख इस्वी सम्बत् ७०० तक चा वा फोहरं ल्हानाच्वंगु जुइमा:, गुगु अवस्थां यानाः थ्व अभिलेखसहित स्तम्भ थौं पूर्ण सुरक्षित रूपय् दयाच्वन । थ्व ३ फुटयागु भरनावशेष हुयान साडया यात्रा व स्तम्भया च्वययागु भागय् दकले मध्ये न्हापायाम्ह यात्रीया अभिलेख कीरु दथुइया समयावधि ६४ दंया बीच्य् द्वैचिनावंगु जुइ धैगु खँ पायद्विजु जुइगु असम्भव खः । थन धायेफइ सुनानं च्यूताः मतःगु त्वःतातःगु थाय्यात अन च्वपि मनूतयसं रुमीन देइ धाइ गुगु नायात अशोकं लुम्बिनी अले पाली भाषं लुम्बिनी धाइ । छगू उत्सुकतां जाःगु तथ्य छु खः धाःसा थौया अधिकृतयसं रूपादेवीया स्थान धकाः विश्वास यानातःगु प्राचीन बौद्ध नाया अर्थ ता ईतकक मूनतयसं ल्वःमंकातल । चिकिचाधंगु आधुनिक बांला: मजूगु देगः झण्डै प्यदन्त्यः छम्ह शैव्य ऋषि वा जोगी स्तुपया भरनावशेषया द्वैया द्वःने प्रतिस्थापना याःगु खः । छगू न्त्याइपुगु खँ छु धाःसा भरनावशेष द्वै चीकाः पिकाःम्ह मायादेवीया पूर्ण कदया मूर्ति शुद्ध हिन्दूजनपिसं रक्षा याइम्ह देवीया रूपय् पूजा यायेत स्थापना याःगु खः । थ्व शिलामूर्ति दनाच्वंमह जव पाश्वरपाखे बुद्धयात जन्म वियाविज्याःम्ह मायादेवी व प्यंगु दिशाया अभिभावक देवतापिसं

नवजात शिशु बोधिसत्त्वयात लसकुस यानाच्वंगु श्रद्धाभावयात प्रतिनिधित्व याइ । अभाग्यवश पूजा याइपिसं न्त्यःनेला:थे चिकं तयेगु, बुइकेगु, सिन्हः अबीर तीकेगु ज्यां यानाः मूर्तियात बांलाक महसिइके मफैगु किसिमं नष्ट यानाबिल । तसकं ख्युसे च्वंगु थासय् थ्व मूर्ति तयातःगुलिं थुकिया किपा तयार यायेगु वा च्वयेगु असम्भव जूवन । अभिलेख सहितयागु स्तम्भया लिकक च्वंगु प्यंगु स्तुपया भरनावशेषनापं हुयेनसाडं धाःथे मेगु प्यंगु स्तुप शाक्यतय्गु म्वःल्हुइगु पुखू निधाःलः (फोहरा) व निम्ह चिनिया यात्री धयातःगु तुं नं अन दु । थौकन्हय्यागु नां तिलार नदी धयातःगु चिकंया खुसि भरनावशेषया लं जुयाः न्त्याःवना च्वंगु दु । थ्व खुसिया रंग धातुयागु थे चिकंयागु थे जाःगु रूप जूगु खः ।

थौकन्हय्या भाषं रुमिनिदेइ धाइगु लुम्बिनी क्यबैं बंगालया ब्रिजमानगञ्ज व उत्तरपश्चिमी रेलमार्गया १८ माइल उत्तर दिशाय् लाः । उत्तरपश्चिम रेलमार्गया अन्तिम ६ माइल भाग नेपा: इलाकाया दुने लाः । परापूर्वकालनिसे पवित्रस्थल जुयाः वयाच्वंगु लुम्बिनी आधुनिक युगया विश्वया श्रद्धालु बौद्धमार्गिपिनिगु लागी उलि हे लोककृत्वाःगु यात्रा यायेबहःगु तीर्थस्थल जुइगु निश्चित तथ्य खः । भगवान् बुद्ध परिनिर्वाण जुयाविज्याइगु छु द्वै न्त्यः आनन्दयात तसकं महत्वपूर्णगु खँ कनाः धर्मदेशना यानाविज्यात । बुद्ध आनन्दयात श्रद्धालु बौद्धपिसं संवेजनीय रूपं तीर्थयात्रा यायेबहःगु प्यंगु पवित्र स्थल कनाविज्यात- तथागत जन्म जुयाविज्याःगु थाय् (लुम्बिनी वन), बुद्धत्व लाभ यानाविज्याःगु थाय् (

३. डा. एल.ए. वाडेल जनरल एशियाइटिक सोसाइटी अफ बंगाल, भोल्युम $L \times V$ भाग १. २७६ पन्नाय लुम्बिनी कोनागमन तसम्भ भचा उत्तरपाखे लाः । थ्व प्रामाणिक मस्तु व मिलयमजू धइगु च्वययागु वर्णनं तिङ्ददये धुकल । लुम्बिनी बगैचा कोनागमन तसम्भया १३ माइल दमिणपूर्वपाखे लाः अले कपिलवस्तुपाखे पूरा १८ माइल दक्षिणपूर्वयःलाः ।

बोधिगया), धर्मचक्र प्रवर्तन यानाविज्याः गु थाय् (मृगदावन बनारस) महानिर्वाण प्राप्त यानाविज्याः गु थाय् (कुशिनगर)। थुंडि संवेजनीय थासय् तीर्थ यानागुणा फल कनाः उदान यानाविज्यात। तथागतयात श्रद्धा तज्जपि व सकल बुद्धशासनया भिक्षु, भिक्षुणी संघ, श्रद्धालु उपासक उपासिकापिसं एकचित्तं श्रद्धा तथा संवेजनीय तीर्थ यानाच्चंगु इलय् मृत्युवरण यात थाः सा उमिगु पुनर्जन्म सुखावती भुवन स्वर्गं जूवनी।^४

प्राचीन भारतवर्षया लागि महत्वं जाः गु

रुम्मन्देइ शिलास्तम्भ अभिलेख व बौद्धपिनिगु पवित्र इतिहासयात केन्द्रविन्दु यानाः २३ डिसेम्बर १८६८ या दिनय् अलाहावाद पायोनियरय् छगू लेख प्रकाशित जुल। अनं लिपा थुकियागु खँ— यात क्याः हफराट डा. बुलरं १८९७ जनवरी ७ तारिखखुन्हु Anzeiger derphi-hist. Classe der wiener Akademi, Athenaeum मार्च ६, १८९७ सफू व मानसियर A Barth Journel des savants. मार्च ६ १८९७ सफुतिइ विस्तृत रूपं छलफल याः गु खः।

^{४.} स्वयादिस आर. ती. चाइल्ड सयागु जरनल, रोयल एशियाइटिक सोसाइटी, न्यू सेरिज, भोल्यूम VIII पेज २४१ म्याक्स मुलर सेकेड बुक्स अफ इस्ट भोल्यूम XI पेज १०, १९९.

दिवंगत भिक्षु अनोमदस्स

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ र नेपाल बौद्ध परियति शिक्षालाई दान

दिवंगत भिक्षु अनोमदस्सको निर्वाण कामना गर्दै नगरमण्डप थीकीति विहारमा सम्पूर्ण भिक्षुसंघ तथा अनागारिकाहरूलाई भोजन दान गरे। दिवंगत भिक्षुको बैंकमा जम्मा भइराखेको दान दक्षिणा रु. १ लाख ५ हजारमध्ये रु. ५५,०००/- अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ कोषका लागि र रु. ५०,०००/- नेपाल बौद्ध परियति शिक्षालाई विहारप्रमुख तथा दिवंगत भिक्षुका गुरु भिक्षु सुदर्शन महास्थविरबाट प्रदान गरिसकेपछि दिवंगत भिक्षुको चीवर वस्त्रादि सम्पूर्ण लक्ष्मी प्रत्ययहरू पनि दान गर्ने कार्य भएको छ।

लुम्बिनीया सिद्धार्थ जन्मस्मारक व थाल सिमा

- भिक्षु सुदर्शन महास्थविर

बुद्ध्या जन्मस्थल लुम्बिनी प्यंगु संवेजनीय थाय् मध्ये न्हापांगु संवेजनीय बुद्ध्या जन्मस्थल खः । दिव्यावदान कथं अशोकं थःगु धम्म यात्राय् थन प्रथम चैत्य दयेकूगु दु । लुम्बिनी च्वंगु अशोकं थनावंगु ल्वहौ थामय् थन शाक्यमुनि बुद्ध जन्म जूगु धकाः अबलय्या भासं व आः तक लूगु जम्बुद्वीपया पुलांगु आखः मध्ये सिन्धुधाँटीया आखः त्वःताः दक्षिणय् पुलांगु आखलं थव खँ कियातःगु खः । उकिं थव लुम्बिनीइ च्वंगु पुलांगु अवशेष द्वै स्तूप जुझ्मा: धैगु मतिइ वंगु खः । लिपा उत्खनन् युवावलिसे स्व स्वं वंबलय् चीगवःगु चैत्य वा स्तुपलिसे अथवा अशोकया प्रथम चैत्यलिसे न्त्यःनेपाखे तनं ततं यंकूगु रथ शैलीया स्मारक खनेदत । थुगु पुरातत्त्विक द्वाचाय् मुनातःगु व लिपा उत्खनन् यानाः लुइकूगु महामायाया शीर्षभाग स्वानाः छ्गु मूर्ति पूवनेव 'रुम्मिन' धयाथाय् लूम्ह देवी कथं थवयात रुम्मिनदेई धाल । थुकथं सिद्धार्थ जन्म मूर्तिलिसे सिद्धार्थयात जन्म बियाबिज्याः म्ह रानी महामायादेवीयात छम्ह देवी द्यः कथं हना: पूजा यात । अभ हिन्दू संस्कार कथं तःगूमछि दशकतक हि त्वंम्ह देवी समेतं यात । लिपा बल्ल महामायादेवीयात रक्ताम्य मजुइक अन हिंसा बन्द जुल ।

थवहे कथं थुगु सिद्धार्थ जन्म स्मारक स्थल मायादेवी मन्दिर जूवन । लुम्बिनी विकास कोषया

आधिकारिक उल्लेखय् अले प्रचारप्रसारया प्रवाहया भीगु ल्हायेगु भाषाय् तकं थवयात महादेवी मन्दिर है छ्यलातल । लुम्बिनी जूगु न्हापांगु पुरातत्त्वविद्पिनिगु अन्तर्रष्ट्रिय गोष्ठी मंदिर धायेगु उपयुक्त मखु, स्मारक (Movement) धायेगु धकाः क्वःछ्यगु थवहे इवलय् जिं उत्खनन् व कन्जरभेसन क्रमय् सिद्धार्थ जन्म स्मारकयागु खः लाकि मायादेवी मन्दिरयागु खः धकाः शीर्षकं छ्गु च्वसु च्वया । थुकिया अंग्रेजी भाषाया रूपान्तरयात W.F.B. या मुखपत्र विद्वतापूर्ण रचना धकाः पुनः मुद्रित न यात ।

सिद्धार्थ जन्म स्मारक अथवा मायादेवी स्मारक (मन्दिर) या न्हापां उत्खनन् जूबलय् पुनर्निर्माणया निंति वास्तुकलाया स्वरूप सिइकेत धकाः जक उत्खनन् याःगु खः । थव उत्खनन् क्रमय् सिद्धार्थ जन्म स्मारक मूर्तिया न्त्यःने द्वैचाय् बुयावयाच्वंगु वंगलसिमाया हां व्याक स्मारकयात ल्हवना: स्यंका हइच्वंगु खनेदत । अभ थुगु सिमाया हां सिद्धार्थ जन्म स्मारक मायादेवी मूर्तियात तकं ल्यूने ल्यहेथना हइच्वंगु खनेदत । थुलि जक मखु थव सिमाया हां अशोक स्तम्भय् तकं थ्यंकः वन जुइ धैगु आशंका लुल । अथेन थ्यं मध्यं सच्छदैति न्त्यःनिसे बुयावइच्वंगु तःमामछि सिमात मध्ये ल्यंदनिगु छमा सिमा लिइबलय् जनमानसय् अथवा वृक्षपूजक श्रद्धाय् घाः लाइ धकाः न

खँल्हावल्हा जूगु खः । अलय् रासायनिक प्रक्रियां
उगु सिमा गंकाः तिनि उत्खनन्या निंतं चिइकेमाःगु
सिमा चिइकेगु विचार पिज्वः सां हेपा पहलं वाउँसे
च्वंगु सिमाय् शस्त्र प्रहार यानाः सिमा पालाछ्वत ।
थुकिया हे परिणामं अनेक प्रचारयात् द्वःताः
दत । थव खँ गरमागरमगु मसला जूवन । कानूनया
प्रक्रियाय् समेतं तक्यंवन । सिद्धार्थ जन्म जूबलय्
महामायां जःगु ल्हाः तं गुगु सिमाकचा ज्वन उगु
सिमा शाल सिमा, पलाँस सिमा वा अशोक वृक्ष
खः । थुगु सिमा वंगलसिमा मखु । हानं सच्छ व

नीन्यादं, स्वीदं पुलांगु सिमा नं मखु धकाः सुनां
सुयात जक थुइका च्वनेफइ । धाः व सिमा नं
मन्त धका धाइगु श्रद्धालु चित्तयात् पुरातात्त्वक
व ऐतिहासिक सत्य तथ्यं सिचुकाबिइ थाकुल ।
बौद्ध संस्कृति व सभ्यताय् महामायादेवी प्रति श्रद्धा
दुसां मातृदेवी कथं महामाया देगः विश्वय् गनं
मदु । अथेसां नेपालय् वा लुम्बिनी विकास कोषया
उल्लेखय् सिद्धार्थ जन्म स्मारक धाये थाकुनि,
संस्कार कथं मायादेवी मन्दिर हे धयाच्वंगु दनि ।

ई मदये धुंकाः

- गणेश माली

वंगु जूसा जि सुगतया मार्ग
यैवन दुबलय् हे न्हापां,
हाः ! थौ थुलिमधि दुःखं प्वीकाः
च्वने मालीमखु ज्वी आः जि छुयाये !

मंत शक्ति आः छुं यायेतं हे,
अन्धकूपं थाहां वनेत,
बुद्धि भिकि अय् ! दुःख स्वयाः जिगु
आः थुलिहे जक धायेगु दनि ।

त्रिरत्न वन्दना

- गणेश माली

शान्त आसनय् बोधिसिमा क्वय् च्वनाः
आपालं सेना सहितं मारयात् त्याकाः
अनन्त ज्ञान सहितं सम्बोधि लानाः बिज्याकम्ह,
लोकय् उत्तमम्ह बुद्धयात जिं वन्दना याये ॥ १ ॥

प्यंगु सत्य व च्यागू अंगं युक्त जुयाच्वंगु,
मनूतयृत निर्वाणय् यंकेत अःपुगु लँ जुयाच्वंगु
दक्वसितं कल्याण याइगु विशुद्धगु
शान्तिकारी धर्मयात जिं वन्दना याये ॥ २ ॥

विशुद्धगु अनेक गुणं युक्त जुयाच्वंगु,
शान्त इन्द्रिय जुयाः दक्वभनं अलिप्त जुयाच्वंगु,
समृद्धि प्राप्त जूगु आश्रव मदये धुंकूगु
कल्याणकारी संघयात जिं वन्दना याये ॥ ३ ॥

बौद्ध गतिविधि

श्री ५ को ५६ औं शुभजन्मोत्सवको
उपलक्ष्यमा महापरित्राण पाठ

२०५७ पौष १४, काठमाडौं-

यहाँको आनन्दकुटी विहारमा प्रत्येक वर्ष भैं
यसपाली पनि श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीरविक्रम
शाहदेव सरकारको ५६ औं शुभजन्मोत्सवको
उपलक्ष्यमा मौसूफ सरकारको सुख, समृद्धि, सुस्वास्थ्य
एवं दीर्घायुको कामना गर्दै बौद्ध परम्पराअन्तर्गत
दिनभर भिक्षुमहासंघ तथा अनगारिकाहरूसमेत भईं
महापरित्राण पाठ सम्पन्न भयो । संघमहानायक
भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरसमक्ष शील प्रार्थना गरी
सम्पन्न उक्त कार्यक्रममा भिक्षु, अनगारिका तथा
उपासक उपासिकाहरूसमेतलाई जलपान एवं भोजन
दान गरिएको थियो ।

सोही बेला दिवंगत संघमहानायक आचार्य
भिक्षु डा. अमृतानन्द महास्थविरवाट लेखिएको
पालिभाषाको डिक्सनरी भिक्षु मैत्रीबाट छापिएर
आएकोमा सो पुस्तक (डिक्सनरी) पनि विमोचन गरिएको
थियो । त्यस्तै आनन्दकुटी विहार गुठीको तर्फबाट
पनि आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरवाट तयार
पारिएको डिक्सनरी निकट भविष्यमै प्रकाशित हुन
लागेको कुरा ज्ञात हुन आएको छ ।

बुद्धपूजा तथा पुस्तक विमोचन

२०५७ मंसीर २६, सोमबार, काठमाडौं-

आज स्वयम्भूस्थित आनन्दकुटी विहारमा भिक्षु
संघरक्षितद्वारा रचना गरिएको सप्तरत्न आर्थिनमध्ये
पहिलो धन 'श्रद्धाधन' कृतिका रूपमा नेपालका जेष्ठ
भिक्षु संघनायक अनिरुद्ध महास्थविरद्वारा विमोचन
कार्य सम्पन्न भयो ।

संघनायक भन्तेसमक्ष शीलप्रार्थनाद्वारा प्रारम्भ
गरिएको उक्त समारोहमा त्रिपिटकाचार्य श्रद्धेय भिक्षु
कुमार काश्यप महास्थविरद्वारा बुद्धपूजा भयो ।
त्यसको लगतै संघनायक भन्तेको करकमलबाट
श्रद्धाधन पुस्तक विमोचन भयो । उपस्थित जनहरूमा
पुस्तक वितरणपश्चात् कुमार काश्यप भन्ते, धर्ममूर्ति
भन्ते आदिद्वारा पुस्तकसम्बन्धी मन्तव्य व्यक्त
गर्नुभयो । तत्पश्चात् पुस्तकका लेखक भिक्षु
संघरक्षितद्वारा श्रद्धाधन पुस्तक एवं विषयमाथि प्रकाश
पार्नुहुँदै धर्मदेशना गर्नुभयो ।

आचार्य भिक्षु अश्वघोष महास्थविर प्रमुख
वृहद् भिक्षु गुरुमांहरू, उपासक-उपासिकाहरूको
उपस्थित भएको उक्त कार्यक्रम बौद्ध चर्याअनुरूप
श्रद्धेय संघनायक भन्तेद्वारा पुण्य अनुमोदन सामूहिक
रूपमा सम्पन्न गर्नुभई पुस्तक विमोचन कार्यक्रम
समापन गरियो ।

स्मरणीय छ, प्रत्येक पूर्णिमामा भैं यसदिन पनि
सम्पूर्ण उपस्थित भन्ते-गुरुमांहरू तथा उपासक-
उपासिकाहरूलाई समेत आनन्दकुटी विहार दायक
परिषद्का अति सक्रिय दायक दिवंगत नाति गुलजु (
शाक्य) को नामबाट वहाँकी धर्मपत्नी तीर्थमाया शाक्य
छोरा गौतम शाक्य, राजु शाक्य तथा परिवारबाट
जलपान एवं भोजनदान गर्नुभएको थियो । यस्तै, २०५७
पुस ९ गतेका दिन तथागत भगवान् बुद्धको व्यक्तित्व,
प्रमुख उपदेश र शान्ति, कर्तव्यबोधात्मक पथप्रदर्शन
आदि विविध विषयवस्तुहरूमा केन्द्रित 'परियाति सद्धम्म
पालक' भिक्षु संघरक्षितद्वारा रचना गरिएको 'पथप्रदर्शक'
कृति एक समारोहका बीचमा ढल्कोस्थित भिक्षु तालिम
केन्द्र, संघाराम विहारमा त्रिपिटकाचार्य भिक्षु कुमार
काश्यप महास्थविरद्वारा विमोचन भयो ।

विमोचित उक्त कृतिका बारेमा प्रकाश पार्नुहुँदै
उहाँले यो पुस्तकभित्र बुद्धधर्मको सारगर्भित मानवसम्य

शिक्षा गाभिएको कुरा प्रकाश पार्नुभयो ।

विद्वान् भिक्षु कोण्डन्यबाट कृतिको सरलता एवं रोचकताको विषयमा स्पष्ट पार्नुभएको उक्त मन्तव्यक्रममा विद्वान् पत्रकार श्री केदार शाक्यबाट पुस्तक प्रकाशनसंगी यथाशक्य राम्ररी वितरण पनि गर्नुपर्ने आवश्यकतामाथि जोड दिनुभयो ।

विमोचित पुस्तकका लेखक युवक भिक्षु संघरक्षित, संघारामद्वारा पुस्तकभित्रका यथार्थता एवं पुस्तक प्रकाशनसम्बन्धी कुरा स्पष्ट पार्नुभयो । प्रकाशक नीता वज्ञाचार्यबाट धन्यवाद ज्ञापन गरिएको उक्त कार्यक्रम बौद्ध विद्वान् एवं यु.बौ.स. का उपाध्यक्ष विरत्न मानन्दरद्वारा संचालन गरिएको थियो ।

उपस्थित सम्पूर्णलाई पुस्तक वितरणपश्चात् सभापतिको आसनबाट धर्मोदय सभाका महासचिव एवं बौद्ध विद्वान् प्रा. सुवर्ण शाक्यद्वारा पुस्तकको समीक्षात्मक टिप्पणी प्रकट गर्नुहुँदै बौद्ध चर्यानुरूप पुण्यानुमोदन गरी सभाको औपचारिक विसर्जन गरियो ।

विश्व बौद्ध भ्रातृत्व संघको २१ औं सम्मेलन सम्पन्न

२०५७ पुस १, काठमाडौं-

थाइल्यान्डको राजधानी बैककमा हालै सम्पन्न विश्व बौद्ध भ्रातृत्व संघको २१ औं सम्मेलन तथा स्वर्ण जन्मोत्सवको अवसरमा विश्वका विभिन्न महानुभावहरूको संलग्नतामा गठित लुम्बिनी विकास समिति, कार्यकारिणी समितिको अध्यक्षमा श्रीलंकाका ए.एम.के. अत्तनायके, सहअध्यक्षमा नेपालका रत्नमान शाक्य, सचिवद्वयमा श्रीलंकाका डा. मालिनी दायस तथा रञ्जनी डे जोसा र सदयहरूमा लुम्बिनी विकास कोषका उपाध्यक्ष ओमकारप्रसाद गौचन, कोषाध्यक्ष छत्रराज शाक्य तथा सदस्यसचिव जनकलाल श्रेष्ठलगायत विभिन्न देशका २४ जना रहनुभएको छ ।

विश्व बौद्ध भ्रातृत्व संघको २१ औं सम्मेलन तथा स्वर्ण जन्मोत्सव समारोहमा भाग लिई स्वदेश

फर्कनुभएका लुम्बिनी विकास कोषका उपाध्यक्ष ओमकारप्रसाद गौचनले सो सम्मेलन सम्बन्धमा यहाँ जानकारी दिई विश्व बौद्ध भ्रातृत्व संघको क्षेत्रीय संस्था नेपालको धर्मोदय सभाले सो समिति र श्री ५ को सरकार तथा लुम्बिनी विकास कोषबीच समन्वयकर्ताको रूपमा कार्य गर्ने व्यवस्था गरिएको पनि स्पष्ट गर्नुभयो ।

उहाँले लुम्बिनी विकास समितिको बैठकमा बसेको कार्यकारिणी समितिको बैठकले भगवान् बुद्धको पवित्र जन्मस्थल लुम्बिनीलाई विश्व बौद्ध सम्पदाको प्रमुख केन्द्रको रूपमा विकसित र संरक्षण गर्नका लागि आवश्यक कार्य गर्ने श्री ५ को सरकार र लुम्बिनी विकास कोषलाई सघाउन विश्वका सबै बौद्ध समुदायलाई आग्रह गरेको बताउनुभयो ।

उपाध्यक्ष गौचनले सन् १९९८ मा लुम्बिनीमा सम्पन्न प्रथम विश्व बौद्ध शिखर सम्मेलनले पारित गरेको लुम्बिनी धोषणापत्र अनुसार लुम्बिनीलाई विश्व शान्तिको मुहान र विश्वका समस्त बौद्धमार्गीहरूको पवित्र तीर्थस्थलका रूपमा विकसित र संरक्षण गर्नु नेपाललगायत विश्वका सम्पूर्ण बौद्ध समुदायहरूको समान कर्तव्य र दायित्व भएको कुरामा बैठकले जोड दिएको पनि बताउनुभयो ।

राष्ट्रिय जनगणनाको तयारीका लागि मगर प्रशिक्षण सुरु

२०५७ भंसिर १७, काठमाडौं-

आगामी राष्ट्रिय जनगणना २०५८ मा मगर जातिले आफ्नो जाति, धर्म, भाषा र संस्कृतिको सही तथ्यांक आओस भन्ने उद्देश्यले देशभरका मगर प्रतिनिधिको प्रशिक्षण कार्यक्रम शनिवार राजधानीमा सुरु भएको छ ।

नेपाल मगर संघ, मगर समाज र राष्ट्रिय जनगणना २०५८ कार्यदलद्वारा आयोजित तीनदिने जनगणना जनचेतना राष्ट्रिय प्रशिक्षण शिविरमा शनिवार

साँझसम्म ५० जिल्लाका प्रतिनिधिले भाग लिन आएका छन् । दुर्गम जिल्लाबाट आउदै गरेको जानकारी आएको आयोजकले जनाएका छन् ।

२०४८ सालको जनगणनाअनुसार मगर जाति कुल जनसंख्याको ७.२४ प्रतिशत रहेका तथ्यांकमा देखाएको छ । यद्यपि यो तथ्यांक गलत भएको दाबी मगर अगुवाहरू गर्दै आएका छन् । २०५५ सालको भाषा अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठीमा मगरको धर्म बौद्ध भनी घोषणा गरेको थियो । एघारौं, चौधौं र सोहौं शताब्दीमा हिन्दू आर्यको आगमनसँगै मगर जातिलाई हिन्दूकरण गरिएको हो भन्ने उनीहरूको दाबी रहेको छ । हालै नेपाल मगर संघ धरानको बैठकले आगामी २०५८ को राष्ट्रिय जनगणनामा धर्ममा बौद्ध, भाषामा मगर, जातिमा मगर लेख्नुपर्ने निर्णय गरेको थियो ।

प्रशिक्षण कार्यक्रमको उद्घाटन समारोहलाई सम्बोधन गर्दै संघका अध्यक्ष तथा कार्यदलका संयोजक गोरेबहादुर खपांगीमगरले भन्नुभयो, “यो सरकार देश जनताप्रति जिम्मेवार भइदिएको भए आज देशभरिका मगरहरूलाई यसरी दुःख दिएर भेला गर्नुपर्ने आवश्यकता थिएन । तर, आज सरकार दिनप्रतिदिन उदासीन बन्दै गएको छ । त्यसैले यो काम हामीले गर्नुपरेको छ । सधै यस्तै अवस्था भइरहने हो भने सरकारको भविष्य छैन ।”

संविधान निर्माताका सदस्य तथा राजपरिषद् स्थायी समितिका सभापति डा. केशरजंग रायमाझीले भन्नुभयो, “संविधानमा जातीय भेदभाव नभए पनि केही त्रूटि भएमा सच्याउनुपर्छ । त्यो सच्याउने दिन आज भन्दिनै, आवश्यक परेको दिन भन्नेछु । राष्ट्र निर्माणको सवालमा हरेक क्षेत्रमा इमानदारिताका साथ जिम्मा पूरा गर्ने मगर जातिको सही तथ्यांक आउनु जरुरी छ । यो तपाईंहरूको कार्यको थाली अत्यन्तै सान्दर्भिक छ ।

‘मगर जातिको भाषा, धर्म र संस्कृतिको सही पहिचान र तथ्यांक लिन यो कार्यदलले प्रमुख भूमिका खेलनेछ । सरकार हामी मगर जातिप्रति अनुत्तरदायी

बन्दै भने सरकारप्रति सोचन बाध्य छौ । यो हामै प्रयास र खर्चमा गरिएको पहल हो र सम्बन्धित पक्षलाई चुनौती पनि हो । कार्यदलका सदस्यसचिव बी.के. रानामगरले बताउनुभयो ।

उद्घाटन समारोहलाई सम्बोधन गर्दै जनजाति महासंघका महासचिव बालकृष्ण माबुहाङ्गले भन्नुभयो, “जनजातिहरूलाई कस्ले हेपेर, दबाएर राख्ने अवस्था छैन । यदि त्यस्तो व्यवहार हुन्छ भने नेपाली समाजको पुनर्मूल्यांकन हुनुपर्दछ ।” आफ्नो भाषा, संस्कृति र धर्मको संरक्षण गर्ने जिम्मा त्यो जातिले नै सचेत हुनुपर्दछ । कुनै एक व्यक्तिले गर्न सक्दैन, प्राज्ञ बैरागी काइलाले भन्नुभयो ।

‘हरेक जातिको ऐतिहासिक पक्ष हुन्छ । यहाँ मगर जातिको तथ्यांक २०४८ सालमा करिब १४ लाख देखाइयो । यो त गलत हो तर अल्पसंख्यक जनजातिहरूको तथ्यांक नै ननिकाली अन्य भनेर तथ्यांकमा उल्लेख गरियो । यो कस्तो नीति हो जनगणनाको भाषाविवर बल्लभमणि दोहालले बताउनुभयो । देशको हरेक चरणमा आ-आफ्नो क्षेत्रबाट भूमिका निभाउने मगर जातिलाई अहिले रुकुम र रोल्पामा मानवअधिकारवादीहरूले समेत भेदभाव गरेको आरोप संघकी उपाध्यक्ष बमकुमारी बूढाले लगाउनुभयो ।

समारोहलाई कार्यदलका सदस्य टेक्केबहादुर थापामगर, प्रतिनिधिसभाका सदस्य तथा कार्यदलका सदस्यद्वय नारायणसिंह पुन, फटिक थापा, डा. हर्षबहादुर बूढा, प्रा. माणिकलाल श्रेष्ठ, राष्ट्रिय जनजाति विकास समितिका दार्यकारी निर्देशक डा. चैतन्य सुब्बा चामुन्डा वजाचार्यलगायतका वक्ताहरूले सम्बोधन गरेकां थिए । प्रधानमन्त्री गिरिजाप्रसाद कोइराला कार्यक्रमको प्रमुख अतिथि रहने भनिए तापनि कोइरालाको उपस्थिति रहेन ।

अन्धविश्वासको पराकाष्ठा

दाका (एएफपी) - बंगलादेशको पश्चिमी क्षेत्रमा सपनामा देवी कालीले आफ्ना दुईजना

साँझसम्म ५० जिल्लाका प्रतिनिधिले भाग लिन आएका छन् । दुर्गम जिल्लाबाट आउदै गरेको जानकारी आएको आयोजकले जनाएका छन् ।

२०४८ सालको जनगणनाअनुसार मगर जाति कुल जनसंख्याको ७.२४ प्रतिशत रहेका तथ्यांकमा देखाएको छ । यद्यपि यो तथ्यांक गलत भएको दाबी मगर अगुवाहरू गर्दै आएका छन् । २०५५ सालको भाषा अन्तराष्ट्रिय गोष्ठीमा मगरको धर्म बौद्ध भनी घोषणा गरेको थियो । एधारौं, चौधौं र सोहौं शताब्दीमा हिन्दू आर्यको आगमनसँगै मगर जातिलाई हिन्दूकरण गरिएको हो भन्ने उनीहरूको दाबी रहेको छ । हालै नेपाल मगर संघ धरानको बैठकले आगामी २०५८ को राष्ट्रिय जनगणनामा धर्ममा बौद्ध, भाषामा मगर, जातिमा मगर लेख्नुपर्ने निर्णय गरेको थियो ।

प्रशिक्षण कार्यक्रमको उद्घाटन समारोहलाई सम्बोधन गर्दै संघका अध्यक्ष तथा कार्यदलका संयोजक गोरेबहादुर खपांगीमगरले भन्नुभयो, “यो सरकार देश जनताप्रति जिम्मेवार भइदिएको भए आज देशभरिका मगरहरूलाई यसरी दुःख दिएर भेला गर्नुपर्ने आवश्यकता थिएन । तर, आज सरकार दिनप्रतिदिन उदासीन बन्दै गएको छ । त्यसैले यो काम हामीले गर्नुपरेको छ । सधै यस्तै अवस्था भइरहने हो भने सरकारको भविष्य छैन ।”

संविधान निर्माताका सदस्य तथा राजपरिषद् स्थायी समितिका सभापति डा. केशरजंग रायमाझीले भन्नुभयो, “संविधानमा जातीय भेदभाव नभए पनि केही त्रूटि भएमा सच्याउनुपर्छ । त्यो सच्याउने दिन आज भन्दिनै, आवश्यक परेको दिन भन्नेछु । राष्ट्र निर्माणको सबालमा हरेक क्षेत्रमा इमानदारिताका साथ जिम्मा पूरा गर्ने मगर जातिको सही तथ्यांक आउनु जरुरी छ । यो तपाईंहरूको कार्यको थाली अत्यन्तै सान्दर्भिक छ ।

‘मगर जातिको भाषा, धर्म र संस्कृतिको सही पहिचान र तथ्यांक लिन यो कार्यदलले प्रमुख भूमिका खेल्नेछ । सरकार हामी मगर जातिप्रति अनुत्तरदायी

बन्दै भने सरकारप्रति सोच्न बाध्य छौं । यो हाम्रै प्रयास र खर्चमा गरिएको पहल हो र सम्बन्धित पक्षलाई चुनौती पनि हो । कार्यदलका सदस्यसचिव बी.के. रानामगरले बताउनुभयो ।

उद्घाटन समारोहलाई सम्बोधन गर्दै जनजाति महासंघका महासचिव बालकृष्ण माबुहाडले भन्नुभयो, “जनजातिहरूलाई कसैले हेपर, दबाएर राख्ने अवस्था छैन । यदि त्यस्तो व्यवहार हुन्छ भने नेपाली समाजको पुनर्मूल्यांकन हुनुपर्दछ ।” आफ्नो भाषा, संस्कृति र धर्मको संरक्षण गर्ने जिम्मा त्यो जातिले नै सचेत हुनुपर्दछ । कुनै एक व्यक्तिले गर्न सबैदैन, प्राज्ञ बैरागी काइलाले भन्नुभयो ।

‘हरेक जातिको ऐतिहासिक पक्ष हुन्छ । यहाँ मगर जातिको तथ्यांक २०४८ सालमा करिब १४ लाख देखाइयो । यो त गलत हो तर अल्पसंख्यक जनजातिहरूको तथ्यांक नै ननिकाली अन्य भनेर तथ्यांकमा उल्लेख गरियो । यो कस्तो नीति हो जनगणनाको भाषाविद् बल्लभमणि दाहालले बताउनुभयो । देशको हरेक चरणमा आ-आफ्नो क्षेत्रबाट भूमिका निभाउने मगर जातिलाई अहिले रुकुम र रोल्पामा मानवअधिकारवादीहरूले समेत भेदभाव गरेको आरोप संघकी उपाध्यक्ष बमकुमारी बूढाले लगाउनुभयो ।

समारोहलाई कार्यदलका सदस्य टेकबहादुर थापामगर, प्रतिनिधिसभाका सदस्य तथा कार्यदलका सदस्यद्वय नारायणसिंह पुन, फटिक थापा, डा. हर्षबहादुर बूढा, प्रा. माणिकलाल श्रेष्ठ, राष्ट्रिय जनजाति विकास समितिका दार्यकारी निर्देशक डा. चैतन्य सुब्बा चामुन्डा वज्राचार्यलगायतका वक्ताहरूले सम्बोधन गरेकां थिए । प्रधानमन्त्री गिरिजाप्रसाद कोइराला कार्यक्रमको प्रमुख अतिथि रहने भनिए तापनि कोइरालाको उपस्थिति रहेन ।

अन्धविश्वासको पराकाष्ठा

ढाका (एफपी) - बंगलादेशको पश्चिमी क्षेत्रमा सपनामा देवी कालीले आफ्ना दुईजना

केटाकेटीलाई भोग दिनु भनेपछि ती दुई केटाकेटीको बलिदान दिइएको ढाकाबाट प्रकाशित एक पत्रिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

सिरजगन्ज जिल्लाको दुर्गम गाउँकी सिवानी रानीले आफूले सपना देखेपछि वर्ष ५ का विनासचन्द्र र वर्ष ७ की स्वप्नलाई धारिलो हतियार प्रयोग गरी मारेको प्रहरीलाई बताएको दि डेली जुनान्टरले जनाएको छ ।

'मैले देवी कालीलाई खुसी पार्न उनीहरूलाई बलिदान दिएकी हुँ - आमाको भनाइ उधृत गर्दै उनको गिरफ्तारपछि प्रहरीले जनाएको छ ।

(२०५७/८/७)

मगरलाई बौद्ध धर्मावलम्बी लेखाइने अभियान थालिने

२०५७ कात्तिक २१, धरान- नेपाल मगर संघले आगामी राष्ट्रिय जनगणनामा देशभरका सबै मगरलाई बौद्ध धर्मावलम्बी उल्लेख गराउन अभियान सञ्चालन गर्ने भएको छ । संघको आइतबार सम्पन्न केन्द्रीय समितिको बैठकले उक्त निर्णय गरेको हो ।

नेपालको राष्ट्रिय जनगणनाको अभिलेखमा मगर जातिको छ्है अस्तित्व र स्पष्ट तथ्यांक प्रतिबिम्बित गराउन प्रत्येक मगरको घरमा आउने गणकलाई मगरहरूले जाति मगर भाषा मगर र धर्म बौद्ध लेखाउने निर्णय गरेको संघका केन्द्रीय सदस्य होमबहादुर रानामगरबाट थाहा हुन आएको छ ।

बैठकले तमाम मगर समुदायमा उक्त सन्देश पुऱ्याउने अभियान सञ्चालनका लागि संघका केन्द्रीय अध्यक्ष गोरेबहादुर खपांगीको संयोजकत्वमा पूर्वमन्त्री बालाराम धर्तीमगर, पूर्वअञ्चलाधीश टेकबहादुर थापासहितको ७ सदस्यीय राष्ट्रिय जनगणना कार्यदल गठन गरेको छ । कार्यदलका सदस्यसचिवमा वी.के. राना रहनुभएको छ ।

नेपालको दसौं राष्ट्रिय जनगणना आगामी जेठ, असारमा हुँदैछ । विगतको जनगणनामा जाति, भाषा र धर्मबारे सही तथ्यांक उल्लेख नभएको जनजातिहरूले गुनासो गर्दै आएका छन् । बुद्धकालमा मगरहरू बुद्धिष्ठ भएको ८१, १४ र १६ शताब्दीपछि हिन्दू बनाइएको हुनाले आफ्नो पुरानो पहिचान कायम गर्न धर्म बौद्ध लेखनुपरेको हो- कार्यदलका सदस्यसचिव राना बताउनुहुन्छ । यस सम्बन्धमा गत २०५५ साल असोज १, २ र ३ गते भाषामा आयोजित अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठीमा पनि उक्त निर्णय गरिएको थियो ।

दश वर्षअघि भएको राष्ट्रिय जनगणनामा मगरको संख्या कुल जनसंख्याको ७.२४ प्रतिशत थियो तर जनजाति नेताहरू उक्त तथ्यांक स्वीकार गर्दैनन् । उक्त बैठकले जनगणनामा स्वपहिचान गर्ने अभियानलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि आगामी मंसिर १७ र १८ गते राष्ट्रिय प्रशिक्षण शिविर सञ्चालन गर्ने पनि निर्णय गरिएको छ । शिविरमा मगर संघको प्रत्येक जिल्ला शाखाबाट दुईजनाका दरले प्रतिनिधित्व रहनेछ । हालसम्म नेपाल मगर संघको ६५ जिल्लामा शाखा गठन भइसकेको छ ।

नेपाल भाषा

खिचायात सम्मान

११२१ कछलागाः द, मुंबई-

न जच्चा वसलो होति, न जच्चा होति ब्राह्मणो ।
कम्मना वसलो होति, कम्मना होति ब्राह्मणो ॥

- भगवान् बुद्ध

अर्थ : जन्म जुइमखु चण्डाल, जन्म जुइमखु ब्राह्मण ।

कर्म हे जुइ चण्डाल, कर्म हे जुइ ब्राह्मण ॥

थथे हे वंगु लाय् प्रहरी खिचा जन्जीरया
मृत्युइ उम्ह खिचाया परोपकारी गुणयात क्या: अन्तिम
विदाइकथं सम्मान सलामी देखात । गुदँया उम्ह
जन्जीर नांया खिचां १९९२-९३ या मुंबईलय् जातीय
साम्प्रदायिक दंगाय् आपालं मनूतयगु ज्यान बचय्
याःगु खः । उगु ताकाय् स्वद्वः व स्वसः व नीगुंगू
किलो आर.डी. एक्स, खुस: डिटोनेटर, निसः व
पीगुंगा: ग्रेनेड, सच्छि व खुइच्यंगः पेट्रोल बम व
आपालं हे ल्वाभःत लुइकाः मनूतयत् बचय् याःगु
खः । थुम्ह जन्जीरयात क्वय्या क्यान्सरं क्या:
सीगु खैं धाःगु दु । उगु घटनां थव खयात पुष्टि याःगु
दु कि-

जन्मं जुइमखु सुं पशु जन्मं जुइमखु सुं मन् ।
कर्म हे जुइगु सुं पशु, कर्म हे जुइ सुं मन् ॥ तर

भीथाय् - थवया अःखः जन्मं हे जुइगु ब्राह्मण
धैगु खैं त वियाच्वंगु दुसा उमिसं न्त्यागु याःसां पूज्य
जुइगु व निस्न कुलय् जन्म जुइम्हं न्त्यागु याःसां
थजातम्ह स्वयां पूज्य मजुइगु धैगु धापू दयाच्वंगु
मानव समाजया निंति दुःखया खैं खः ।

बुद्धधर्मया प्यंगू सफू नेपालभाषाय्

यें थनया श्रीघः विहार नःघलय् छगू
समारोहया दथुइ उद्योग तथा वाणिज्य मन्त्री रामकृष्ण
ताम्राकारं बुद्धधर्मया त्रिपिटक ग्रन्थ अन्तर्गतया नेवा:
भासं अनुवाद जूगु प्यंगू सफूया विमोचन यानादिल ।

भिक्षु अनिस्त्रद्ध महास्थविरया सभापतित्वय् जूगु
उगु सफू विमोचन ज्याइवलय् सभापति भिक्षुपाखे
पञ्चशील प्रदान यानाविज्यासें न्त्याकूगु खः ।

ज्याइवलय् सफूया उलेज्या यानादिसें मू पाहां
मन्त्री ताम्राकारं आः याकनं हे लुभिनीइ
अन्तर्राष्ट्रियस्तरया एयरपोर्ट दयेकेगु बारे तीव्र गति
ज्या जूगु व थव स्वदैया दुने एयरपोर्ट तयार जुइगु
जानकारी बियादीगु खः ।

ज्याइवलय् सफूया अनुवादकपि विमान
वत्थु धर्मरत्न शाक्य त्रिशूली, पेतवत्थु व थेरगाथा
भिक्षु बोधिसेन व बुद्धवंस भुवनलाल प्रधानपिसं
नं नुगःखैं प्वंकादीगु खः । सफूया प्रकाशक
ज्ञानज्योति कंसाकारपाखे ज्याइवलय् सुभाय्
देख्यादीगु खः ।

‘आनन्दभूमि’ या विशेष इनाप !

आनन्दकुटी विहारया ख्वाःपौ, नेपालं पिदंगु बुद्धधर्मया न्हापांगु
लय्पौ ‘आनन्दभूमि’ यात च्वसुत छ्वयाहयेवलय् सफागु आखलं
च्वयाः छ्वयाहयेत इनाप याना लिसें फोटोकपी यानागु
प्रति थःके हे तयाः मूलकपि छ्वयाहया बिज्यायेत
व दिइत नं विशेष इनाप यानाच्वना ।

आनन्दकुटीविहार गुठी
आनन्दकुटी विहार ।

२०५५/५/१८ देखि आनन्दकुटीविहार, स्वयम्भूमा दानपात्रबाट प्राप्त आमदानी र खर्च

१८-५-२०५५	जँड्यापुन्ही	८५/-	२-३-२०५७	ज्यापुन्ही	४८८/-
१९/६/२०५५	कतिंपुन्ही	४५/-	१-४-२०५७	दिल्लापुन्ही	८७/-
२४-६-२०५५	कठीन दान	२३६/-	३१-४-२०५७	गुंपुन्ही	१७६/३५
१८-७-२०५५	सकिमिलापुन्ही	५८/-	२८-५-२०५७	जँड्यापुन्ही	३२०/-
१६-५-२०५६	अनलापुन्ही	२२४/७५	२७-६-२०५७	कतिंपुन्ही	७७/५०
७-७-२०५६	कतिंपुन्ही	१२०/-	६-७-२०५७	कठीन दान	५४०/१०
७-९-२०५६	योमरिपुन्ही	६७/-	२६-७-२०५७	सकिमिलापुन्ही	१४१/१०
१४-९-२०५६	परित्राण	३५०/-	२६-८-२०५७	योमरीपुन्ही	१०९/७५
७-१२-२०५६	होलिपुन्ही	१४४/-	१४-९-२०५७	परित्राण	१६०/-
६-१-२०५६	लहुतिपुन्ही	२३८/-			
				जम्मा	३६६५/५५

खर्च

१)	बिजुली पंखा	६५०/-
२)	ट्यूबलाइट २	१७०/-
३)	चिम ५	१००/-
४)	चम्चा ४ दर्जन	२४०/-
५)	ज्ञानमाला टेप	१५०/-
६)	चक्कु	५०/-
७)	ताल्चा	९०/-
	जम्मा	१४५०/-

आनन्दकुटी दायकसभा ।

स्वयम्भू काठमाडौं ।

जातक कथा (वर्णनुक्रम अनुसार)

क्र.सं.	जातक कथा	जा.अं.	भाग तथा
६४.	एकराज	३०३	पृष्ठ संख्या तृ. १८३
६५.	ककण्टक	१७०	दु. २१३
६६.	कक्षट	२६७	तृ. ६५
६७.	कक्षर	२०९	दु. ३३२
६८.	कक्षारू	३२६	तृ. २५३
६९.	कञ्चनक्षत्रन्ध	५६	४०४
७०.	कच्चानि	४७७	च. ८०
७१.	कच्छप	१७८	दु. २३३
७२.	कच्छप	२१५	दु. ३४९
७३.	कच्छप	२७३	तृ. ८३
७४.	कट्टहारि	७	२२०
७५.	कटाहक	१२५	दु. ५८
७६.	कणवेर	३१८	तृ. २२६
७७.	कण्ह	२९	२९९
७८.	कण्ह	४४०	च. २०८
७९.	कण्हदीपायन	४४४	च. २२७
८०.	कण्डिन	१३	२४७
८१.	कन्दगलक	२१०	दु. ३३४
८२.	कपि	२५०	दु. ४६१
८३.	कपि	४०४	च. १९
८४.	कपोत	४२	३६१
८५.	कपोत	३७५	तृ. ३८५
८६.	कलण्डुक	१२७	पु. ६६
८७.	कलायमुहि	१७६	दु. २२७
८८.	कल्याणधर्म	१७७	दु. २१४
८९.	कस्सपमन्दिय	३१२	तृ. २०५
९०.	काक	१४०	दु. १०१
९१.	काक	१४६	दु. ११८
९२.	काक	३९५	तृ. ४६४
९३.	काकाती	३२७	तृ. २५६
९४.	काम	४६७	च. ३६७

९५.	कामनीत	२२८	दु. ३९४
९६.	कायविच्छिन्द	२९३	तृ. १५६
९७.	कामविलाप	२९७	तृ. १६३
९८.	कारण्डिय	३५६	तृ. ३३२
९९.	कालकण्णि	८३	५१५
१००.	कालवाहु	३२७	तृ. २६२
१०१.	कालिङ्गोधि	४७९	च. ४२९
१०२.	कसाव	२२१	दु. ३७५
१०३.	किंच्छन्द	५११	प. ८८
१०४.	किल्लरी	३४१	तृ. २९६
१०५.	किम्पङ्क	८५	५२०
१०६.	किंसुकोपम	२४८	दु. ४५६
१०७.	कुक्कर	२२	२७४
१०८.	कुक्कु	३९६	तृ. ४६६
१०९.	कुक्कुट	३८३	तृ. ४२२
११०.	कुक्कुट	४४८	च. २५६
१११.	कुट्वाणिज	२१८	दु. ३५७
११२.	कुटिदूसक	३२१	तृ. २३८
११३.	कुणाल	५३६	प. ४९७
११४.	कुण्डकपूव	१०९	दु. १७
११५.	कुण्डकुच्छिसन्धव	२५४	तृ. १५
११६.	कुदाल	७०	४५०
११७.	कुन्तनी	३४३	तृ. २९८
११८.	कुम्भ	५१२	९७
११९.	कुम्भकार	४०८	च. ३२
१२०.	कुम्भील	२२४	दु. ३८५
१२१.	कुमासपिण्ड	४१५	च. ६६
१२२.	कुसंगमित्र	२१	२७२
१२३.	कुसंगमित्र	२०६	दु. ३२३
१२४.	कुरुधर्म	२७६	तृ. २९
१२५.	कुलावक	३१	३०७
१२६.	कुस	५३१	प. ३६०
१२७.	कसनालि	१२१	दु. ४४

० भिक्षु सुदर्शन महास्थविरद्वारा संग्रहित डायरीको पानाबाट